კვლევა · დასრულებული ზოგადი დებატების გამოცემა · 29.09.2026

გაეროს რეფორმა და ხელოვნური ინტელექტი გენერალური ასამბლეის 81-ე სესიის ზოგადი დებატების ტექსტებში

დასრულებული ზოგადი დებატების გამოცემა — 29 სექტემბერი 2026

ფარგლები: 22–28 სექტემბრის ზოგადი დებატების საბოლოო განრიგში შესული 191 წევრი სახელმწიფოს თითო გამოსვლის ტექსტი; სამი დამკვირვებელი დელეგაცია ცალკეა განხილული. ტექსტები წინასწარ წარმოდგენილი ან ავტომატურად ჩაწერილი ვერსიებია და არა ვიდეოთი დადასტურებული წარმოთქმა. კოდირება მანქანურია; ადამიანს ის არ გადაუმოწმებია.

ტექსტის ავტორი: Claude Fable 5.1 (ენობრივი მოდელი). დამოუკიდებელი შინაარსობრივი შემოწმება, აღრიცხული შესწორებები და აწყობა: Claude Opus 5.5. ადამიანის რეცენზია და ვიდეოსთან შედარება არ ჩატარებულა.

სარჩევი

რეზიუმე 4
1. კვლევის კითხვა და ფარგლები 4
1.1 რას ვზომავთ 4
1.2 რას მოიცავს დასრულებული დებატები 5
1.3 ტექსტი და წარმოთქმა 6
2. წყაროები და მეთოდი 6
2.1 წყაროს სამი დონე 6
2.2 რა ენიჭება ტექსტს 7
2.3 ვინ აფასებდა და როგორ შემოწმდა 7
2.4 როგორ მოწმდება რიცხვი 8
3. რაოდენობრივი შედეგები 8
3.1 რეფორმის მოთხოვნები 8
3.2 ხელოვნური ინტელექტი: ხსენება, რისკი, შესაძლებლობა 9
3.3 რისკის სახეობები 9
3.4 თანაარსებობა და პირდაპირი კავშირი 10
3.5 რამდენად მდგრადია შედეგი 11
3.6 დამკვირვებლები 12
4. რა შეიცვალა 24 სექტემბრის შემდეგ 12
4.1 ძველი 70 ტექსტი: წყაროს განახლება 12
4.2 ძველი 70, ახალი 121 და ყველა 191 13
4.3 რას ნიშნავს ეს 14
5. რეფორმის ტიპები და სახელობითი შემთხვევები 14
5.1 უშიშროების საბჭო და ვეტო 14
5.2 საფინანსო არქიტექტურა: კაპიტალის ფასი, ვალი, დაუცველობა 17
5.3 გაეროს რეფორმა: შემცირება თუ გაძლიერება 17
5.4 მსოფლიო წესრიგის რეფორმა: ყველაზე ფართო ნიშანი 18
5.5 კრიტიკა რეფორმის გარეშე, რეფორმა კრიტიკის გარეშე 19
5.6 ხელოვნური ინტელექტი: უარყოფა, შერეული პოზიცია, დუმილი 19
5.7 იშვიათი კატეგორიები სახელებით 20
5.8 პირდაპირი კავშირი: რას ითხოვენ და სად 22
5.9 თანაარსებობა კავშირის გარეშე 24
6. კონკურენტული ახსნები 24
7. ნოოლოგიისა და ოპტიმალიზმის ინტერპრეტაცია 27
7.1 ავტორის დებულებები 27
7.2 ჩვენი ინტერპრეტაცია 29
7.3 შესამოწმებელი ჰიპოთეზები 29
7.4 ნორმატიული წინადადება და მისი საზღვარი 30
8. რას ნიშნავს ეს სიმპოზიუმისთვის 30
სადისკუსიო კითხვები 31

9. შეზღუდვები 31
10. დასკვნა 32
ბიბლიოგრაფია 33
მონაცემები 33
გაეროს დოკუმენტები და გვერდები 33
გამოსვლები 33
თეორიული წყაროები 33
ლიტერატურა 34
სქოლიოები 34

სარჩევი, სქოლიოების ბმულები და წყაროები დაკლიკებადია. ქვეყნების ძიება და ფილტრები მხოლოდ ინტერაქტიულ HTML ვერსიაშია.

რეზიუმე

კვლევა სამ კითხვას სვამს. რამდენად ხშირად ითხოვენ სახელმწიფოები გაეროსა და მსოფლიო წესრიგის ინსტიტუციურ ცვლილებას? რამდენად ხშირად აღიარებენ ხელოვნური ინტელექტის რისკს? რამდენად ხშირად ასაბუთებენ პირველს მეორით? პასუხი ეყრდნობა 81-ე სესიის ზოგადი დებატების დასრულების შემდეგ შეგროვებულ 191 ტექსტს — საბოლოო განრიგის ყველა წევრი სახელმწიფოს თითო გამოსვლას. თითოეულ ტექსტს 19 ორობითი ნიშანი მიენიჭა; ყველა რაოდენობა ერთი გაყინული მონაცემთა ნაკრებიდანაა დათვლილი.[1]

რეფორმის მოთხოვნა ამ ტექსტებში წესია და არა გამონაკლისი. რომელიმე რეფორმას 162 ტექსტი ითხოვს (84,8%): გაეროს სისტემისას — 151 (79,1%), უშიშროების საბჭოსას — 110 (57,6%), მსოფლიო წესრიგისას — 85 (44,5%), საერთაშორისო საფინანსო არქიტექტურისას — 73 (38,2%), ვეტოს წესისას — მხოლოდ 28 (14,7%). ხელოვნური ინტელექტი 133 ტექსტში სახელდება (69,6%). მის რისკს 96 ტექსტი განიხილავს (50,3%) და 94 აღიარებს (49,2%); შეერთებული შტატები და არგენტინა საფრთხის თეზისს იმისთვის ახსენებენ, რომ უარყონ. შესაძლებლობაზე 99 ტექსტი საუბრობს (51,8%).

რეფორმის მოთხოვნა და აღიარებული რისკი 88 ტექსტში თანაარსებობს (46,1%). პირდაპირი კავშირი — ინსტიტუციური ცვლილება, რომელიც სწორედ ხელოვნური ინტელექტის რისკითაა დასაბუთებული — 27 ტექსტშია (27/190, 14,2%). კიდევ 60 ტექსტი ორივე თემას ეხება, მაგრამ მათ ერთმანეთს არ უკავშირებს; ერთი შემთხვევა გადაუწყვეტელია. 27-დან ათი ზღვრული გადაწყვეტილებაა: მკაცრი წაკითხვით 17 რჩება. კონტროლის დაკარგვისა და კაცობრიობის გადარჩენის რისკი იშვიათია — 12 და 6 ტექსტი, მკაცრი წაკითხვით 8 და 2.

24 სექტემბრის შუალედური გამოცემა 70 ტექსტს მოიცავდა. სხვაობა ძველ და ახალ მაჩვენებლებს შორის თითქმის მთლიანად 121 ტექსტის დამატებით აიხსნება და არა ძველი ტექსტების ხელახალი შეფასებით. საფინანსო არქიტექტურის რეფორმის წილი 28,6%-დან 38,2%-მდე გაიზარდა, მსოფლიო წესრიგისა — 37,1%-დან 44,5%-მდე; რისკით დასაბუთებული პირდაპირი კავშირის წილი 17,4%-დან 14,2%-მდე შემცირდა, თუმცა ასეთი ტექსტების რაოდენობა 12-დან 27-მდე გაიზარდა. პირველი ორი დღე მთელი დებატების შემცირებული ასლი არ ყოფილა.

მთავარი თეზისი უცვლელია და ახლა უფრო მყარ საფუძველზე დგას: სიხშირე ადგენს, რომ თემა დიპლომატიურ დღის წესრიგშია; ის ვერ ადგენს საერთო მოდელს, შეთანხმებულ მოქმედებას ან პოზიციის სისწორეს. ერთი და იგივე ნიშანი საპირისპირო მოთხოვნებს აერთიანებს: ვეტოს ველში ერთად არიან ისინი, ვინც ვეტოს გაუქმებას, შეზღუდვას ან ახალ მუდმივ წევრებზე გავრცელებას ითხოვს. ნოოლოგიისა და ოპტიმალიზმის ინტერპრეტაცია ცალკე თავშია გამოყოფილი; ის ინსტიტუციური შეთავსების საკითხს სვამს და ამ მონაცემებით არც მტკიცდება და არც უარიყოფა.

1. კვლევის კითხვა და ფარგლები

1.1 რას ვზომავთ

გაეროს რეფორმა 81-ე სესიაზე ერთდროულად რამდენიმე მიმართულებით განიხილება: ორგანიზაციის შიდა გარდაქმნა, უშიშროების საბჭოს შემადგენლობა და ვეტო, საერთაშორისო საფინანსო არქიტექტურა, ახალი ტექნოლოგიების მართვა. ხელოვნური ინტელექტი ამ ჩამონათვალში

1. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: `analysis/statistics.json` და `analysis/edition-comparison.json`. ცხრილები საქაღალდეში `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები), `evidence` (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), `source-register` (წყაროს დონე და შენიშვნები), `missingness-register` (დანაკლისი). `data/reproduce_statistics.py` მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და `data/expected-statistics.json`-ს ადარებს.

ყველაზე ახალი ღერძია. სიმპოზიუმისთვის, რომელიც მსოფლიო წესრიგის რეფორმასა და ომის პრევენციას ეხება, არსებითია, იქცა თუ არა ეს ღერძი ინსტიტუციური ცვლილების არგუმენტად, თუ ცალკე, პარალელურ თემად რჩება.

ზოგადი დებატების გამოსვლები ამის შესამოწმებლად სრულყოფილი წყარო არ არის, მაგრამ შესადარებლად გამოსადეგია: ყველა სახელმწიფო ერთი ტრიბუნიდან, მსგავსი ფორმატით და თითქმის ერთ დროს საუბრობს. ეს გამოსვლები სტრატეგიულია — სახელმწიფო იმას ამბობს, რაც სურს, რომ სხვებმა გაიგონონ.[2] კვლევა სწორედ ამას ზომავს: რას აცხადებს სახელმწიფო ტექსტში. რას ფიქრობს ან რას აკეთებს, ამ მასალით ვერ დადგინდება.

ანალიზს სამი გამიჯვნა წარმართავს. კრიტიკა რეფორმის მოთხოვნას არ უდრის: ინსტიტუტის გაკიცხვა ჯერ არ ნიშნავს, რომ მომხსენებელი კონკრეტულ ცვლილებას ითხოვს. რისკის განხილვა მის აღიარებას არ უდრის: საფრთხეზე საუბარი შეიძლება მის უარსაყოფად იყოს საჭირო, შესაძლებლობის ქება კი რისკზე არაფერს ამბობს. თანაარსებობა კავშირს არ უდრის: ერთ ტექსტში რეფორმისა და ხელოვნური ინტელექტის ხსენება არ ნიშნავს, რომ ერთი მეორის დასაბუთებაა.

1.2 რას მოიცავს დასრულებული დებატები

ზოგადი დებატები 22 სექტემბერს დაიწყო და 28 სექტემბერს დასრულდა; დასრულდა დებატები და არა გენერალური ასამბლეის 81-ე სესია. საბოლოო განრიგში 197 ჩანაწერია: 191 წევრი სახელმწიფო, სამი დამკვირვებელი დელეგაცია — პალესტინის სახელმწიფო, წმინდა საყდარი და ევროკავშირი — და გაეროს სამი მიმართვა: გენერალური მდივნის გამოსვლა და გენერალური ასამბლეის თავმჯდომარის გახსნისა და დახურვის სიტყვები.[3] მიმართვების გარეშე 194 დელეგაცია რჩება. იმავე რიცხვს ასახელებს დებატების დახურვის პრესცნობა, რომელიც თავადვე აღნიშნავს, რომ ოფიციალური ჩანაწერი არ არის.[4]

გაეროს 193 წევრი ჰყავს.[5] საბოლოო განრიგში მათგან ორი არ ჩანს — ავღანეთი და მიანმარი. მიზეზი ჩვენთვის ხელმისაწვდომი წყაროებით არ დგინდება. ამიტომ ეს კვლევა 193 წარმოთქმული გამოსვლის აღწერა არ არის: ის მოიცავს 191 გამოსვლას, რომლებიც განრიგშია და რომელთა ტექსტიც მოვიპოვეთ. ორი წევრი დანაკლისად ითვლება და არა ნულად. მათი გათვალისწინება სურათს თითქმის არ ცვლის: ორივეს ნულად ან ორივეს ერთიანად ჩათვლის შემთხვევაში რეფორმის რომელიმე მოთხოვნის წილი 193 წევრში 83,9%-სა და 85,0%-ს შორის იქნებოდა, რისკის აღიარებისა — 48,7%-სა და 49,7%-ს შორის, რისკით დასაბუთებული პირდაპირი კავშირისა — 14,0%-სა და 15,5%-ს შორის; ბოლო ზღვრებში სიერა-ლეონეს უცნობი უჯრაც ორივე მიმართულებითაა გათვალისწინებული.[6]

დამკვირვებლები იმავე წესებით შეფასდა, მაგრამ წევრ სახელმწიფოთა არც ერთ მაჩვენებელში არ შედის. გაეროს სამი მიმართვა კოდირებული არ არის; ორი მათგანი ნაშრომში მხოლოდ კონტექსტისთვისაა გამოყენებული.

---

2. Alexander Baturo, Niheer Dasandi, Slava J. Mikhaylov, Understanding State Preferences With Text As Data: Introducing the UN General Debate Corpus, ავტორთა ხელნაწერი, 28 April 2017, https://repository.essex.ac.uk/19577/1/UNGDC_RAP_Final.pdf — გვ. 5–6.

3. United Nations, General Debate of the 81st session, ყოველდღიური განრიგი, 22–28 სექტემბერი 2026, https://gadebate.un.org/en — ასლი აღებულია 29 სექტემბერს; 197 ჩანაწერი.

4. United Nations, Meetings Coverage and Press Releases, GA/12791, 28 September 2026, https://press.un.org/en/2026/ga12791.doc.htm — ასლი აღებულია 29 სექტემბერს. ორიგინალი: “the 194 delegations addressing the gathering”. ცნობას ახლავს შენიშვნა: “For information media. Not an official record.”

5. United Nations, Dag Hammarskjöld Library, UN Membership: Current UN Member States, https://research.un.org/en/unmembers/currentmembers — ასლი აღებულია 29 სექტემბერს; 193 სახელი.

6. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: `analysis/statistics.json` და `analysis/edition-comparison.json`. ცხრილები საქაღალდეში `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები), `evidence` (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), `source-register` (წყაროს დონე და შენიშვნები), `missingness-register` (დანაკლისი). `data/reproduce_statistics.py` მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და `data/expected-statistics.json`-ს ადარებს.

1.3 ტექსტი და წარმოთქმა

ანალიზის ერთეული ტექსტია და არა ტრიბუნიდან ნათქვამი სიტყვა. 178 შემთხვევაში ეს გამოსვლის ოფიციალურ გვერდზე განთავსებული PDF-ია, 13 შემთხვევაში — არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი. არც ერთი ტექსტი ვიდეოჩანაწერს არ შედარებია. წარმოდგენილი ტექსტი წარმოთქმულს ყოველთვის არ ემთხვევა: გაიანისა და პაპუა-ახალი გვინეის შემთხვევაში ავტომატური ტრანსკრიპტი შეიცავს მონაკვეთებს, რომლებიც წარმოდგენილ დოკუმენტში არ არის.[7][8] ამ დამატებებში არც ხელოვნური ინტელექტია ნახსენები და არც რეფორმის ახალი წინადადება, მაგრამ თავად ფაქტი საკმარისია, რომ ტექსტი წარმოთქმის დასტურად არ მივიჩნიოთ.

განსხვავება ციტირებაშიც ჩანს. ნორვეგიის ტექსტს გენერალური მდივნის სიტყვები ასე მოჰყავს: ხელოვნური ინტელექტი მანამდე უნდა ვაკონტროლოთ, სანამ ის გაგვაკონტროლებს. გენერალური მდივნის წარმოდგენილ ტექსტში კი წერია, რომ ხელოვნური ინტელექტი მანამდე უნდა ვმართოთ, სანამ ის დაგვიწყებს მართვას.[9][10] რომელი ფორმულირება გაჟღერდა დარბაზში, ამ მასალით ვერ დადგინდება.

2. წყაროები და მეთოდი

2.1 წყაროს სამი დონე

ყველა ტექსტი გაეროს ზოგადი დებატების ოფიციალური გვერდიდანაა ჩამოტვირთული. სანდოობის მიხედვით ისინი სამ დონედ იყოფა.

ცხრილი 1. 191 ტექსტის წყარო

დონე	ტექსტი	რა არის
PDF ტექსტური ფენით	158	გამოსვლის გვერდზე განთავსებული დოკუმენტი, რომლის ტექსტი პირდაპირ იკითხება
PDF ოპტიკური ამოცნობით	20	დასკანერებული ან დაზიანებული ტექსტური ფენის მქონე დოკუმენტი; ტექსტი გვერდის გამოსახულებიდანაა აღდგენილი
მხოლოდ ავტომატური ტრანსკრიპტი	13	გვერდზე PDF არ იყო; ტექსტი არაოფიციალური ავტომატური ჩანაწერია

7. გაიანა, Mohamed Irfaan Ali, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gy_en_0.pdf, და დამხმარე ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/guyana. ტრანსკრიპტში არის მონაკვეთი, რომელიც PDF-ში არ გვხვდება და იწყება სიტყვებით: “On a personal note, Mr. President”.
8. პაპუა-ახალი გვინეა, James Marape, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/pg_en.pdf, და დამხმარე ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/papua-new-guinea. სხვაობა აღნუსხულია წყაროთა რეესტრში.
9. ნორვეგია, Espen Barth Eide, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/no_en.pdf — გვ. 6–7 (გაეროს რეფორმა, უშიშროების საბჭო), გვ. 8 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “We must control AI before it controls us”.
10. António Guterres, Address to the General Assembly, New York, 22 September 2026, წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/unsg_en.pdf — გვ. 9 (უშიშროების საბჭო), გვ. 10 (საფინანსო არქიტექტურა), გვ. 17 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 20. ორიგინალი: “And by governing artificial intelligence before it governs us.” მიმართვა კოდირებული არ არის.

178 დოკუმენტიდან 152 დელეგაციის გაფორმებული ტექსტია, 21 — ვებგვერდის ამონაბეჭდი, 5 — დასკანერებული ფურცლები. ენის მიხედვით 191 ტექსტიდან 140 ინგლისურია, 19 ფრანგული, 13 ესპანური, 10 არაბული, 2 პორტუგალიური, თითო ჩინური და რუსული, 5 კი ორენოვანია. ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილ ტექსტებში ამოცნობის შეცდომები გასწორებული არ არის: ციტატა იმას იმეორებს, რაც ფაილში წერია, ქართული თარგმანი კი გვერდის გამოსახულებას მიჰყვება.

წყაროს შეუსაბამობები აღნუსხულია და არა გასწორებული. 11 ტექსტში დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა ან შინაგანად წინააღმდეგობრივია; 21 შემთხვევაში გვერდზე სხვა ენობრივი ვერსიაც იყო მითითებული, რომელიც არ ჩამოგვიტვირთავს; 5 დოკუმენტი ორ ენას ურევს; ორ შემთხვევაში ავტომატური ტრანსკრიპტი წარმოდგენილი ტექსტისგან განსხვავდება; ერთ დოკუმენტში გამოსვლას პრესშეჯამება ახლავს; ერთში მომხსენებლის თანამდებობა განრიგისგან განსხვავებულადაა ჩაწერილი. სხვა სესიის ან სხვა მომხსენებლის დოკუმენტი არ აღმოჩენილა.[11]

2.2 რა ენიჭება ტექსტს

თითოეულ ტექსტს 19 ნიშანი ენიჭება ოთხ ჯგუფად: რეფორმის ხუთი მოთხოვნა და წესრიგის კრიტიკა; ხელოვნური ინტელექტის ხსენება, რისკის განხილვა, რისკის აღიარება, მმართველობის განხილვა და შესაძლებლობა; რისკის ექვსი სახეობა; პირდაპირი კავშირის ორი ნიშანი. ყოველი ნიშანი სამ მნიშვნელობას იღებს: 1 — ტექსტი ნიშანს შეიცავს და ამას პირველწყაროს ზუსტი მონაკვეთი ადასტურებს; 0 — ტექსტი ბოლომდეა წაკითხული და ნიშანი არ დადასტურდა; უცნობი — ტექსტი ორაზროვანია. უცნობი ნულად არსად ითვლება: პროცენტი მხოლოდ ცნობილი მნიშვნელობებიდან გამოდის და უცნობების რაოდენობა გვერდით წერია.

წესები განზრახ მკაცრია. გაეროს მხარდაჭერა ან „გაძლიერების“ მოწოდება რეფორმად არ ითვლება, თუ კონკრეტული ინსტიტუციური ცვლილება ან სიტყვა „რეფორმა“ არ ჩანს. ციფრული ტექნოლოგია, დრონი ან ალგორითმი ხელოვნურ ინტელექტად არ ითვლება, თუ ტექსტი თავად არ აკავშირებს. „პასუხისმგებლიანი“ ან „ადამიანზე ორიენტირებული“ ხელოვნური ინტელექტის ფორმულა რისკის აღიარებად არ ითვლება. მმართველობის ნიშანი განხილვას ზომავს და არა მხარდაჭერას: მასში საერთაშორისო წესების მომხრეც შედის და მოწინააღმდეგეც. სრული განმარტებები და ზღვრული გადაწყვეტილებები მეთოდოლოგიის დოკუმენტშია.

2.3 ვინ აფასებდა და როგორ შემოწმდა

შეფასება ენობრივმა მოდელებმა შეასრულეს; ადამიანს კოდირება არ ჩაუტარებია. 61 ტექსტის ნიშნები 24 სექტემბრის გამოცემიდანაა გადმოტანილი, რადგან ამ ტექსტების ფაილი ბაიტამდე უცვლელია. დანარჩენი 130 ტექსტი ახლიდან შეფასდა. მათგან შემთხვევით შეირჩა 24, რომლებიც სხვა მოდელმა პირველი შეფასების უნახავად ხელახლა შეაფასა.

ამ 24 ტექსტის 456 უჯრიდან 454-ში ორივე შეფასებას განსაზღვრული მნიშვნელობა ჰქონდა; მათში დამთხვევა 96,9%-ია (კრიპენდორფის ნომინალური ალფა 0,9246). სადავო აღმოჩნდა 16 უჯრა ათ ტექსტში, მათ შორის ორი, სადაც ერთ-ერთმა შემფასებელმა მნიშვნელობა უცნობად დატოვა. ყველაზე სუსტი აღმოჩნდა მსოფლიო წესრიგის რეფორმის ნიშანი: დამთხვევა 79,2%, ალფა 0,5253. პირველი შემფასებელი ამ ნიშანს სისტემატურად უფრო ფართოდ კითხულობდა. 16-ვე სადავო უჯრა პირველწყაროსთან შედარებით გადაწყდა. იშვიათი კატეგორიები — კონტროლის დაკარგვა, ეგზისტენციური რისკი, პირდაპირი კავშირი — შემთხვევით შერჩევაში თითქმის არ მოხვდა, ამიტომ ისინი ცალკე, სრულად გადამოწმდა: 41 ჩანაწერიდან ექვსში ნიშანი შეიცვალა. საბოლოოდ 191-დან 11 წევრი სახელმწიფოს ჩანაწერია შეცვლილი, 101 კი მხოლოდ ერთი შეფასებით არის მიღებული.

---

11. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: `analysis/statistics.json` და `analysis/edition-comparison.json`. ცხრილები საქაღალდეში `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები), `evidence` (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), `source-register` (წყაროს დონე და შენიშვნები), `missingness-register` (დანაკლისი). `data/reproduce_statistics.py` მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და `data/expected-statistics.json`-ს ადარებს.

ეს რიცხვები ორი მოდელის თანმიმდევრულობას აღწერს და არა კოდირების სისწორეს. ორივე მოდელი ერთი ოჯახისაა და მათი შეცდომები შეიძლება ერთმანეთს ემთხვეოდეს.

2.4 როგორ მოწმდება რიცხვი

ყოველი მაჩვენებელი ერთი გზით მიიკვლევა: რიცხვი → ქვეყნების სია → ტექსტის მონაკვეთი → კოდირების წესი. მონაცემთა ნაკრებში 901 მონაკვეთია — 891 წევრ სახელმწიფოთა და 10 დამკვირვებელთა ტექსტებიდან. თითოეულს ახლავს გვერდის ან აბზაცის მითითება, პირველწყაროს ბმული, სრული მონაკვეთის ქართული თარგმანი და საკონტროლო ჯამი. სრული გამოსვლები ნაკრებში არ ვრცელდება: 691 მონაკვეთი შემოკლებული საძიებო ამონარიდითაა წარმოდგენილი, 210 მოკლე მონაკვეთი კი სრულად. თანდართული სკრიპტი ყველა გამოქვეყნებულ მაჩვენებელს ხელახლა ითვლის და მოსალოდნელ მნიშვნელობებს ადარებს.[12]

ნაშრომში სახელმწიფოთა პოზიციები ძირითადად გადმოცემულია და არა ციტირებული. იქ, სადაც ინტერპრეტაცია ერთ ფორმულირებაზე დგას, სქოლიოში მოყვანილია ორიგინალის მოკლე, სიტყვასიტყვითი მონაკვეთი.

3. რაოდენობრივი შედეგები

ყველა მაჩვენებელი 191 წევრი სახელმწიფოს ტექსტს ეხება. მნიშვნელში უცნობი უჯრები არ შედის; სადაც ასეთი უჯრაა, მნიშვნელი 190-ია. ცხრილების რიცხვები გაყინული სტატისტიკიდანაა;[13] ნიშნების გადაკვეთები — მაგალითად, რამდენი ტექსტი აკრიტიკებს წესრიგს რეფორმის მოთხოვნის გარეშე — იმავე ნაკრებიდან ცალკე სკრიპტითაა დათვლილი.[14]

3.1 რეფორმის მოთხოვნები

ცხრილი 2. რეფორმის მოთხოვნები და წესრიგის კრიტიკა

ნიშანი	ტექსტი	წილი	უცნობი
რომელიმე რეფორმა	162/191	84,8%	0
გაეროს სისტემა	151/191	79,1%	0
უშიშროების საბჭო	110/191	57,6%	0
მსოფლიო წესრიგი	85/191	44,5%	0
საფინანსო არქიტექტურა	73/191	38,2%	0
ვეტო	28/191	14,7%	0
წესრიგის კრიტიკა	152/190	80,0%	1

12. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: analysis/statistics.json და analysis/edition-comparison.json. ცხრილები საქაღალდეში data/: countries-191 (191 გამოსვლის ნიშნები), evidence (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), source-register (წყაროს დონე და შენიშვნები), missingness-register (დანაკლისი). data/reproduce_statistics.py მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და data/expected-statistics.json-ს ადარებს.
13. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: analysis/statistics.json და analysis/edition-comparison.json. ცხრილები საქაღალდეში data/: countries-191 (191 გამოსვლის ნიშნები), evidence (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), source-register (წყაროს დონე და შენიშვნები), missingness-register (დანაკლისი). data/reproduce_statistics.py მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და data/expected-statistics.json-ს ადარებს.
14. ნიშნების გადაკვეთები და დღეების მიხედვით დაშლა დათვლილია გაყინული data/countries-191.json-იდან სკრიპტით qa/writer_derived_statistics.py; შედეგი — qa/writer-derived-statistics.json. სკრიპტი ნიშნებს არ ცვლის და უცნობ უჯრას არც ერთ ჯგუფში არ ათავსებს.

ტექსტების დიდი უმრავლესობა რომელიმე ინსტიტუციურ ცვლილებას ითხოვს. 29 ტექსტი არც ერთ რეფორმას არ ითხოვს; 17 ხუთივე სახეობას ერთდროულად ასახელებს. კატეგორიები იკვეთება და მათი შეკრება არ შეიძლება.

უშიშროების საბჭოს რეფორმას ტექსტების ნახევარზე მეტი ითხოვს, ვეტოს წესის შეცვლას კი მხოლოდ 28. საბჭოს რეფორმის მომთხოვნი 110 ტექსტიდან 82 ვეტოზე პოზიციას არ აყალიბებს. სახელმწიფოთა უმეტესობა, ვინც საბჭოზე საუბრობს, შემადგენლობასა და წარმომადგენლობას გულისხმობს და არა უფლებამოსილების ბირთვს.

კრიტიკა და რეფორმის მოთხოვნა ერთი და იგივე არ არის. 14 ტექსტი გაეროს ან მსოფლიო წესრიგს აკრიტიკებს და კონკრეტულ ცვლილებას არ ითხოვს. საპირისპირო შემთხვევა უფრო ხშირია: 23 ტექსტი რეფორმას ითხოვს ისე, რომ არსებულ წესრიგს პირდაპირ არ აკრიტიკებს. 15 ტექსტში არც ერთია და არც მეორე.

მსოფლიო წესრიგის რეფორმა ყველაზე არამდგრადი ნიშანია: აქ ორი შემფასებელი ყველაზე ხშირად განსხვავდებოდა. მის გარეშეც რომელიმე რეფორმას 157 ტექსტი ითხოვს (82,2%), ამიტომ ძირითადი დასკვნა ამ ნიშანზე არ არის დამოკიდებული.

3.2 ხელოვნური ინტელექტი: ხსენება, რისკი, შესაძლებლობა

ცხრილი 3. ხელოვნური ინტელექტის ნიშნები

ნიშანი	ტექსტი	წილი
ხსენება	133/191	69,6%
მმართველობის განხილვა	101/191	52,9%
შესაძლებლობა	99/191	51,8%
რისკის განხილვა (უარყოფის ჩათვლით)	96/191	50,3%
რისკის აღიარება	94/191	49,2%

ხელოვნურ ინტელექტს 133 ტექსტი ახსენებს, 58 კი საერთოდ არ ახსენებს. ხსენება ერთი წინადადებაც შეიძლება იყოს, ამიტომ ეს რიცხვი თემის წონას არ ზომავს.

რისკი და შესაძლებლობა ერთმანეთს არ გამორიცხავს. 78 ტექსტი ორივეს ასახელებს, 16 — მხოლოდ რისკს, 21 — მხოლოდ შესაძლებლობას. კიდევ 18 ტექსტი ხელოვნურ ინტელექტს ახსენებს, მაგრამ არც რისკზე საუბრობს და არც სარგებელზე. ორი სიხშირის სიახლოვე — 94 და 99 — ტონის ბალანსს არ ამტკიცებს: ორობითი ნიშანი ერთ ფრაზასა და მთელ თავს ერთნაირად ითვლის.

რისკის განხილვასა და აღიარებას შორის სხვაობა ორი ტექსტია. შეერთებული შტატები და არგენტინა საფრთხის თეზისს ასახელებენ და უარყოფენ; ორივე შესაძლებლობის ჯგუფშია.

მმართველობის განხილვა არც რისკის აღიარებას ნიშნავს და არც საერთაშორისო წესების მხარდაჭერას. 22 ტექსტი მმართველობაზე საუბრობს ისე, რომ რისკს არ აღიარებს; 15 ტექსტი რისკს აღიარებს, მაგრამ მართვის არც ერთ მექანიზმს არ ეხება.

3.3 რისკის სახეობები

ცხრილი 4. აღიარებული რისკის სახეობები

სახეობა	ტექსტი	წილი	უცნობი
უთანასწორობა, ძალაუფლების კონცენტრაცია	54/191	28,3%	0
სამხედრო და უსაფრთხოების	33/191	17,3%	0
უფლებრივი	20/191	10,5%	0
საინფორმაციო	15/190	7,9%	1
ადამიანური კონტროლის დაკარგვა	12/191	6,3%	0
ეგზისტენციური	6/190	3,2%	1

ყველაზე ხშირი რისკი ტექნიკური არ არის: სახელმწიფოები უპირველესად იმაზე წუხან, ვის ხელში აღმოჩნდება ტექნოლოგია და ვინ დარჩება მის გარეთ. უთანასწორობის რისკს 54 ტექსტი ასახელებს, სამხედროს — 33, ადამიანური კონტროლის დაკარგვას — 12.

რისკის აღმიარებელი 94 ტექსტიდან 12 სახეობას არ აკონკრეტებს, 44 ერთ სახეობას ასახელებს, 25 — ორს, 8 — სამს, 3 — ოთხს, 2 — ხუთს. ამიტომ სახეობათა ჯამი 94-ს არ უდრის.

იშვიათი კატეგორიები მყიფეა. კონტროლის დაკარგვის 12 შემთხვევიდან ოთხი და ეგზისტენციური რისკის ექვსიდან ოთხი ზღვრული გადაწყვეტილებაა; მკაცრი წაკითხვით რჩება 8 და 2. ეს კატეგორიები ქვეყნების სახელებით უნდა წავიკითხოთ და არა პროცენტებით.

3.4 თანაარსებობა და პირდაპირი კავშირი

ცხრილი 5. რეფორმა და ხელოვნური ინტელექტი ერთ ტექსტში

მაჩვენებელი	ტექსტი	წილი	უცნობი
თანაარსებობა: რეფორმა და ხსენება	120/191	62,8%	0
თანაარსებობა: რეფორმა და აღიარებული რისკი	88/191	46,1%	0
პირდაპირი კავშირი: რეფორმა და ხელოვნური ინტელექტი	30/190	15,8%	1
პირდაპირი კავშირი, რისკით დასაბუთებული	27/190	14,2%	1

ეს კვლევის მთავარი შედეგია. 88 ტექსტი რეფორმასაც ითხოვს და რისკსაც აღიარებს. მათგან 27 ამბობს, რომ ინსტიტუციური ცვლილება სწორედ ამ რისკის გამოა საჭირო. 60 ტექსტში ასეთი კავშირი არ დადასტურდა, სიერა-ლეონეს ტექსტში კი საკითხი გადაუწყვეტელი დარჩა. კავშირის დაუდასტურებლობა არ ნიშნავს, რომ სახელმწიფო ამ ორ თემას ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად მიიჩნევს; ის ნიშნავს მხოლოდ იმას, რომ ტექსტი მათ ერთმანეთით არ ასაბუთებს.

კიდევ სამი ტექსტი — შვეიცარიის, ბოტსვანისა და რუსეთის — ინსტიტუციურ ცვლილებას ხელოვნურ ინტელექტს უკავშირებს, მაგრამ რისკით არ ასაბუთებს. პირდაპირი კავშირი რეფორმის მოთხოვნის გარეშე არ გვხვდება.

ორი ჯგუფი კავშირის მიღმა რჩება. 42 ტექსტი რეფორმას ითხოვს და ხელოვნურ ინტელექტს საერთოდ არ ახსენებს; მათგან 29 უშიშროების საბჭოს რეფორმას ითხოვს, 18 — საფინანსო არქიტექტურისას. ექვსი ტექსტი რისკს აღიარებს და არც ერთ რეფორმას არ ითხოვს. რეფორმის დღის წესრიგი ხელოვნური ინტელექტის გარეშეც სრულად არსებობს; საპირისპირო გაცილებით იშვიათია.

27 პირდაპირი კავშირიდან ათი ზღვრული გადაწყვეტილებაა. ამ ტექსტების უმეტესობაში მოთხოვნა ზოგადია — საერთო სტანდარტები, ჩარჩო, მცირე სახელმწიფოთა ხმა წესების შემუშავებაში — და კონკრეტულ ორგანოს ან სავალდებულო ინსტრუმენტს არ ასახელებს. მკაცრი წაკითხვით პირდაპირი კავშირი 17 ტექსტშია.

3.5 რამდენად მდგრადია შედეგი

ცხრილი 6. ძირითადი მაჩვენებლები წყაროს დონის მიხედვით

მაჩვენებელი	ყველა (191)	PDF ტექსტური ფენით (158)	PDF ოპტიკური ამოცნობით (20)	მხოლოდ ტრანსკრიპტი (13)
რომელიმე რეფორმა	84,8%	88,0%	75,0%	61,5%
ხსენება	69,6%	71,5%	65,0%	53,8%
რისკის აღიარება	49,2%	51,9%	45,0%	23,1%
თანაარსებობა	46,1%	48,1%	45,0%	23,1%
რისკით დასაბუთებული კავშირი	14,2%	14,0%	20,0%	7,7%

ტრანსკრიპტების ჯგუფი დანარჩენისგან მკვეთრად განსხვავდება: რეფორმას აქ 13-დან 8 ტექსტი ითხოვს, რისკს კი მხოლოდ 3 აღიარებს. ამას ორი ახსნა აქვს და მათი გამიჯვნა ამ მონაცემებით შეუძლებელია. შესაძლოა, ავტომატური ჩანაწერი ფრაზებს კარგავს ან ამახინჯებს. შესაძლოა, ამ 13 სახელმწიფოს ტექსტები შინაარსით განსხვავდება: PDF-ის არქონა შეიძლება შემთხვევითი არ იყოს. ჯგუფი მცირეა და მასზე დასკვნის აგება არ შეიძლება.

წყაროს შეუსაბამობები შედეგს ნაკლებად ცვლის. თუ გამოვრიცხავთ ყველა ტექსტს, რომელსაც თარიღის, ენობრივი ვერსიის, წარმოთქმის, პრესშეჯამების, ორენოვნების ან მომხსენებლის რომელიმე შენიშვნა ახლავს, რჩება 153 ტექსტი: რეფორმის რომელიმე მოთხოვნა 88,2%-ია, რისკის აღიარება — 48,4%, რისკით დასაბუთებული კავშირი — 15,8%.

იშვიათი კატეგორიებისთვის კოდირების ზღვრები წყაროს ხარვეზებზე მეტს ნიშნავს. ყველა ზღვრული შემთხვევის ნულად ჩათვლისას ვეტოს რეფორმა 28-დან 25-მდე მცირდება, მსოფლიო წესრიგისა — 85-დან 81-მდე, პირდაპირი კავშირი — 27-დან 17-მდე. ძირითადი სიხშირეები — რეფორმა, ხსენება, რისკის აღიარება, თანაარსებობა — არ იცვლება.[15]

15. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: `analysis/statistics.json` და `analysis/edition-comparison.json`. ცხრილები საქაღალდეში `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები), `evidence` (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), `source-register` (წყაროს დონე და შენიშვნები), `missingness-register` (დანაკლისი). `data/reproduce_statistics.py` მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და `data/expected-statistics.json`-ს ადარებს.

3.6 დამკვირვებლები

სამი დამკვირვებელი დელეგაცია ცალკეა შეფასებული. ევროკავშირის ტექსტი გაეროს, უშიშროების საბჭოსა და საფინანსო არქიტექტურის რეფორმას ითხოვს, ხელოვნური ინტელექტის რისკს აღიარებს და გლობალური სტანდარტების დადგენაში გაეროს ცენტრალურ როლს უჭერს მხარს; მისი თქმით, დარგს რამდენიმე მსხვილი კომპანია არ უნდა არეგულირებდეს.[16] პალესტინის ტექსტი არც გაეროს რეფორმას ეხება და არც ხელოვნურ ინტელექტს.[17]

წმინდა საყდრის შემთხვევა კოდირების სიმკაცრეს აჩვენებს. ტრანსკრიპტი ვრცლად ეხება ლეტალურ ავტონომიურ იარაღს და მოითხოვს, რომ სასიკვდილო ძალის გამოყენების გადაწყვეტილება ადამიანის კონტროლის ქვეშ დარჩეს. სიტყვები „ხელოვნური ინტელექტი“ ტექსტში არ გვხვდება, ამიტომ შესაბამისი ნიშნები ნულია.[18] შესაძლოა, ტერმინი ავტომატურმა ჩანაწერმა გამოტოვა; ამის შემოწმება ვიდეოს გარეშე შეუძლებელია.

დამკვირვებელთა ჩათვლით, 194 დელეგაციიდან რომელიმე რეფორმას 163 ითხოვს, რისკს 95 აღიარებს, რისკით დასაბუთებული კავშირი კი 193-დან 28 ტექსტშია. ეს დამატებითი ჩარჩოა; ნაშრომის ყველა სხვა რიცხვი მხოლოდ წევრ სახელმწიფოებს ეხება.

4. რა შეიცვალა 24 სექტემბრის შემდეგ

24 სექტემბრის შუალედური გამოცემა დებატების პირველი ორი დღის 70 ტექსტს ეყრდნობოდა. ახალი გამოცემა იმავე 70-ს და კიდევ 121 ტექსტს მოიცავს. ძველსა და ახალ რიცხვებს შორის სხვაობას ორი წყარო შეიძლება ჰქონდეს: ძველი ტექსტების ხელახალი შეფასება და ახალი ტექსტების დამატება. ეს ორი ეფექტი ცალ-ცალკეა დათვლილი.

4.1 ძველი 70 ტექსტი: წყაროს განახლება

70-დან 61 ტექსტის ფაილი ბაიტამდე უცვლელია; მათი ნიშნები და მონაკვეთები ძველი გამოცემიდანაა გადმოტანილი. ცხრა ტექსტის პირველწყარო შეიცვალა, და მიზეზი ყველგან ერთი არ არის:

- შვიდ შემთხვევაში გვერდზე PDF გაჩნდა იქ, სადაც 24 სექტემბერს მხოლოდ ავტომატური ტრანსკრიპტი იყო: ბრაზილია, ყატარი, ტრინიდადი და ტობაგო, ლატვია, ეკვადორი, უკრაინა, პანამა;
- პერუს ტრანსკრიპტი განახლდა — შეიცვალა ერთი სიტყვა; პირველწყარო კვლავ ტრანსკრიპტია;
- ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკის გვერდზე დასკანერებული PDF გაჩნდა, რომლის ტექსტი ოპტიკური ამოცნობით აღდგა და ტრანსკრიპტი ჩაანაცვლა.

არსებული PDF არც ერთ გვერდზე სხვა ფაილით არ შეცვლილა. ცხრავე ტექსტი ახლიდან შეფასდა. 171 უჯრიდან 168 ძველ შეფასებას დაემთხვა. დარჩენილი სამი უჯრა ისეთ მონაკვეთებს ეხება, რომლებიც ძველ ტრანსკრიპტშიც იყო: ბრაზილიის ტექსტში უთანასწორობის რისკი ახლა დადასტურებულად ჩაითვალა, უკრაინის ტექსტში — კონტროლის დაკარგვის რისკი, ტრინიდადისა და

16. ევროკავშირი (დამკვირვებელი), António Costa, ევროპული საბჭოს პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/eu_en.pdf — გვ. 2 და 5. ორიგინალი: “The AI industry cannot be regulated by a few major global companies.”
17. პალესტინის სახელმწიფო (დამკვირვებელი), Mahmoud Abbas, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი არაბულად, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ps_ar.pdf. დადებითი ნიშანი არ არის.
18. წმინდა საყდარი (დამკვირვებელი), კარდინალი Pietro Parolin, სახელმწიფო მდივანი, 26 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/holy-see. ორიგინალი: “the decision to use lethal force cannot be delegated to opaque or automated processes”.

ტობაგოს ტექსტში კი უთანასწორობის რისკი ჯერ დადასტურდა და გადამოწმებისას ისევ ნულს დაუბრუნდა. წყაროს შინაარსის გამო არც ერთი ნიშანი არ შეცვლილა; სამივე სხვაობა შემფასებლის განსჯაა.[19]

აქედან ერთი ფრთხილი დასკვნა გამოდის. შუალედურ გამოცემაში ღიად რჩებოდა, რა ხსნიდა ტრანსკრიპტების ჯგუფის დაბალ მაჩვენებლებს — ავტომატური ჩანაწერის ხარვეზი თუ თავად ტექსტების შინაარსი. შვიდი სახელმწიფოსთვის ეს ახლა შემოწმდა: PDF-ზე გადასვლის გამო მათი არც ერთი ნიშანი არ შეცვლილა და პირდაპირი კავშირი არც ერთ მათგანში არ გაჩენილა. ამ შვიდ შემთხვევაში განსხვავებას ტექსტის შინაარსი ქმნიდა და არა ჩაწერის ხარისხი. დანარჩენ ტრანსკრიპტებზე ეს დასკვნა არ ვრცელდება.

4.2 ძველი 70, ახალი 121 და ყველა 191

ცხრილი 7. შუალედური და სრული გამოცემის შედარება

ნიშანი	24 სექტემბერი (70)	იგივე 70 დღეს	დამატებული 121	ყველა 191
რომელიმე რეფორმა	55/70 (78,6%)	55/70 (78,6%)	107/121 (88,4%)	162/191 (84,8%)
გაეროს სისტემა	53/70 (75,7%)	53/70 (75,7%)	98/121 (81,0%)	151/191 (79,1%)
უშიშროების საბჭო	40/70 (57,1%)	40/70 (57,1%)	70/121 (57,9%)	110/191 (57,6%)
ვეტო	10/70 (14,3%)	10/70 (14,3%)	18/121 (14,9%)	28/191 (14,7%)
საფინანსო არქიტექტურა	20/70 (28,6%)	20/70 (28,6%)	53/121 (43,8%)	73/191 (38,2%)
მსოფლიო წესრიგი	26/70 (37,1%)	26/70 (37,1%)	59/121 (48,8%)	85/191 (44,5%)
წესრიგის კრიტიკა	60/69 (87,0%)	60/69 (87,0%)	92/121 (76,0%)	152/190 (80,0%)
ხსენება	49/70 (70,0%)	49/70 (70,0%)	84/121 (69,4%)	133/191 (69,6%)
რისკის აღიარება	37/70 (52,9%)	37/70 (52,9%)	57/121 (47,1%)	94/191 (49,2%)
უთანასწორობის რისკი	18/70 (25,7%)	19/70 (27,1%)	35/121 (28,9%)	54/191 (28,3%)
კონტროლის დაკარგვა	5/70 (7,1%)	6/70 (8,6%)	6/121 (5,0%)	12/191 (6,3%)
ეგზისტენციური რისკი	0/69 (0,0%)	0/69 (0,0%)	6/121 (5,0%)	6/190 (3,2%)
თანაარსებობა	34/70 (48,6%)	34/70 (48,6%)	54/121 (44,6%)	88/191 (46,1%)
რისკით დასაბუთებული კავშირი	12/69 (17,4%)	12/69 (17,4%)	15/121 (12,4%)	27/190 (14,2%)

19. გაყინული მონაცემთა ნაკრები, 29 სექტემბერი 2026. მაჩვენებლები: `analysis/statistics.json` და `analysis/edition-comparison.json`. ცხრილები საქაღალდეში `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები), `evidence` (მონაკვეთები, გვერდები, ბმულები), `source-register` (წყაროს დონე და შენიშვნები), `missingness-register` (დანაკლისი). `data/reproduce_statistics.py` მაჩვენებლებს ხელახლა ითვლის და `data/expected-statistics.json`-ს ადარებს.

პირველი ორი სვეტის შედარება ხელახალი შეფასების ეფექტს აჩვენებს. ის ორ ნიშანშია და ორივეგან ერთ ტექსტს უდრის: უთანასწორობის რისკი ბრაზილიის გამო 18-დან 19-მდე გაიზარდა, კონტროლის დაკარგვა უკრაინის გამო — 5-დან 6-მდე. ყველა სხვა ნიშანში ძველი 70 ტექსტი ზუსტად იმავე რიცხვს იძლევა, რაც 24 სექტემბერს გამოქვეყნდა.

დანარჩენი სხვაობა ახალი ტექსტების დამატებიდან მოდის და ზოგან მნიშვნელოვანია. დამატებულ 121 ტექსტში საფინანსო არქიტექტურის რეფორმას 43,8% ითხოვს, პირველი ორი დღის ტექსტებში კი 28,6% ითხოვდა. მსოფლიო წესრიგის რეფორმა 37,1%-ის ნაცვლად 48,8%-ია, რომელიმე რეფორმა — 78,6%-ის ნაცვლად 88,4%. საპირისპირო მიმართულებით შეიცვალა წესრიგის კრიტიკა (87,0% და 76,0%), რისკის აღიარება (52,9% და 47,1%) და რისკით დასაბუთებული კავშირი (17,4% და 12,4%). უშიშროების საბჭო, ვეტო და ხელოვნური ინტელექტის ხსენება თითქმის უცვლელია.

დღეების მიხედვით დაშლა იმავეს აჩვენებს. საფინანსო არქიტექტურის რეფორმას 22 სექტემბერს ტექსტების 29,0% ითხოვდა, 23 სექტემბერს — 28,2%; მომდევნო ოთხ დღეს ეს წილი 41,7%-სა და 45,2%-ს შორის მერყეობს.[20]

4.3 რას ნიშნავს ეს

შუალედური გამოცემა აფრთხილებდა, რომ 70 ტექსტი პირველი ორი დღის ანაბეჭდია და არა შემთხვევითი შერჩევა. სრულმა მონაცემებმა ეს გაფრთხილება დაადასტურა და მისი მიმართულებაც აჩვენა. დებატების პირველ დღეებში გამოსული სახელმწიფოები უფრო ხშირად აკრიტიკებდნენ წესრიგს და უფრო ხშირად უკავშირებდნენ რეფორმას ხელოვნური ინტელექტის რისკს. მოგვიანებით გამოსულები უფრო ხშირად ითხოვდნენ საფინანსო არქიტექტურისა და მსოფლიო წესრიგის ცვლილებას — ვალის, დაფინანსებისა და ძალაუფლების განაწილების საკითხებში. რატომ არის ასე, მონაცემები არ ამბობს; შესაძლო ახსნები მე-6 თავშია.

შუალედური გამოცემის ერთი დასკვნა შეიცვალა. მაშინ მკაცრი გაგებით ეგზისტენციური რისკი არც ერთ ტექსტში არ დასტურდებოდა. სრულ დებატებში ის ექვს ტექსტშია, და ექვსივე დამატებულ 121-ს ეკუთვნის. ორი დასკვნა უცვლელია: რეფორმის მოთხოვნა წესია, პირდაპირი კავშირი კი — უმცირესობის პოზიცია.

5. რეფორმის ტიპები და სახელობითი შემთხვევები

რიცხვი აჩვენებს, რამდენი ტექსტი ეხება თემას. რას ითხოვს ტექსტი, მხოლოდ წაკითხვით ჩანს. ამ თავში შემთხვევები ისეა შერჩეული, რომ თითოეული ნიშნის ქვეშ მოქცეული განსხვავებული, ზოგჯერ საპირისპირო პოზიციები გამოჩნდეს. პოზიციები გადმოცემულია; ორიგინალის ზუსტი მონაკვეთები და მათი ადგილი სქოლიოებშია.

5.1 უშიშროების საბჭო და ვეტო

შემადგენლობა. საბჭოს რეფორმას 110 ტექსტი ითხოვს, მაგრამ ახალი ადგილების განაწილებას სხვადასხვანაირად ხედავს. აფრიკის საერთო პოზიცია კონტინენტისთვის სულ მცირე ორ მუდმივ და ხუთ არამუდმივ ადგილს მოითხოვს.[21] ფინეთი კონკრეტულ ფორმულას ასახელებს: ორი ახალი მუდმივი ადგილი აფრიკას, ორი — აზია-წყნარი ოკეანის რეგიონს, ერთი — ლათინურ ამერიკას;

20. ნიშნების გადაკვეთები და დღეების მიხედვით დაშლა დათვლილია გაყინული `data/countries-191.json`-იდან სკრიპტით `qa/writer_derived_statistics.py`; შედეგი — `qa/writer-derived-statistics.json`. სკრიპტი ნიშნებს არ ცვლის და უცნობ უჯრას არც ერთ ჯგუფში არ ათავსებს.

21. ნიგერია, Kashim Shettima, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ng_en.pdf — გვ. 3, პუნქტი 4 (უშიშროების საბჭო, ვეტო); გვ. 5, პუნქტი 10 (ხელოვნური ინტელექტი); გვ. 9, პუნქტი 21. ორიგინალი: “including the veto for as long as it exists”; ორიგინალი: “We refuse to surrender our technological future to paranoia.”; ორიგინალი: “We can deploy artificial intelligence to wage war or use it to transform healthcare”.

წესდების დამრღვევ წევრს კი ხმის უფლება უნდა შეუჩერდეს.[22] მალდივები და ბაჰამის კუნძულები მცირე კუნძულოვანი სახელმწიფოებისთვის ცალკე ადგილს ითხოვენ.[23][24] იაპონია ორივე კატეგორიის გაფართოებას უჭერს მხარს.[25] რუსეთი ბრაზილიისა და ინდოეთის მუდმივ წევრობას ემხრობა და დასავლეთის ქვეყნებისთვის ადგილების დამატებას ეწინააღმდეგება.[26] ყველა ეს ტექსტი ერთ ნიშანშია, თუმცა მათი ერთდროული დაკმაყოფილება ცალკე მოლაპარაკების საგანია.

ვეტო. ვეტოს ნიშანი 28 ტექსტშია დადებითი, მაგრამ ეს ტექსტები ერთსა და იმავეს არ ითხოვენ.

პირველი ჯგუფი ვეტოს გაუქმებას ითხოვს. ესპანეთი მუდმივი წევრების ვეტოს უფლების დასრულებას მოითხოვს, მალდივები და მალაიზია პირდაპირ ამბობენ, რომ ვეტო უნდა გაუქმდეს, ფინეთის თქმით კი ვეტოს უფლება არც ერთ სახელმწიფოს არ უნდა ჰქონდეს.[27][28][29][30] სოლომონის კუნძულები ორ საფეხურს ასახელებს: მინიმუმ, ვეტო არ უნდა გამოიყენებოდეს გენოციდის, კაცობრიობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებისა და ომის დანაშაულების დროს; საბოლოოდ კი უნდა გაუქმდეს.[31]

22. ფინეთი, Alexander Stubb, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/fi_en.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “There should be, at least, two new permanent seats for Africa, two for Asia-Pacific and one for Latin America.”; ორიგინალი: “No single state should have veto power.”
23. მალდივები, Hussain Mohamed Latheef, ვიცე-პრეზიდენტი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mv_en.pdf — გვ. 12. ორიგინალი: “SIDS must have a rotating seat.”; ორიგინალი: “And the veto must be abolished.”
24. ბაჰამის კუნძულები, Philip Edward Davis, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bs_en.pdf — გვ. 6–7. ორიგინალი: “gives small island states a dedicated seat at the table”.
25. იაპონია, Takaichi Sanae, პრემიერ-მინისტრი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/jp_en.pdf — გვ. 11 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 13 (უშიშროების საბჭო). ორიგინალი: “reform of the Security Council is urgently needed”; ორიგინალი: “they also pose challenges, including those related to national security”.
26. რუსეთის ფედერაცია, Sergey Lavrov, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ინგლისური თარგმანის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ru_en.pdf — გვ. 5 (უშიშროების საბჭო, ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 6 (ევრაზიის არქიტექტურა). ორიგინალი: “We advocate solely for the expansion of representation by Asia, Africa and Latin America”; ორიგინალი: “support the candidacies of Brazil and India for permanent seats”; ორიგინალი: “China’s initiative to create the World Artificial Intelligence Cooperation Organisation, backed by Russia”. რუსული დედანი წაკითხული არ არის.
27. ესპანეთი, Pedro Sánchez Pérez-Castejón, მთავრობის პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ესპანურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/es_es.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “acabar con el derecho de veto de los miembros permanentes”.
28. მალდივები, Hussain Mohamed Latheef, ვიცე-პრეზიდენტი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mv_en.pdf — გვ. 12. ორიგინალი: “SIDS must have a rotating seat.”; ორიგინალი: “And the veto must be abolished.”
29. მალაიზია, Mohamad Haji Hasan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/my_en.pdf — გვ. 5, პუნქტი 29 (ვეტო); გვ. 6, პუნქტები 40–47 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “it is the veto that must be abolished”; ორიგინალი: “a small number of companies or countries decide the rules for everyone else”.
30. ფინეთი, Alexander Stubb, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/fi_en.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “There should be, at least, two new permanent seats for Africa, two for Asia-Pacific and one for Latin America.”; ორიგინალი: “No single state should have veto power.”
31. სოლომონის კუნძულები, Matthew Cooper Wale, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sb_en.pdf — გვ. 11–12. ორიგინალი: “Ultimately, it should be abolished.”

მეორე ჯგუფი შეზღუდვას ითხოვს და გაუქმებას არა. საფრანგეთი მხარს უჭერს ფრანგულ-მექსიკურ ინიციატივას, რომელიც მასობრივი სისასტიკის დროს ვეტოსგან თავშეკავებას გულისხმობს; იმავეს ითხოვენ ესტონეთი, ბარბადოსი და სხვები.[32][33][34] ლიბანის ტექსტი განსხვავებას თავად ხსნის: რადგან რეალისტები ვართ, ვეტოს გაუქმებას კი არ ვითხოვთ, არამედ მისი გამოყენების შეზღუდვას.[35]

მესამე ჯგუფი ვეტოს გავრცელებას ითხოვს. აფრიკის საერთო პოზიციის მიხედვით, კონტინენტს უნდა ერგოს სულ მცირე ორი მუდმივი ადგილი მუდმივი წევრობის ყველა უფლებით, ვეტოს ჩათვლით. ასე წერენ ნიგერია, სიერა-ლეონე და სხვა აფრიკული სახელმწიფოები.[36][37] მოთხოვნა ხშირად პირობითია — „სანამ ვეტო არსებობს“, „თუ ის შენარჩუნდება“. ასეთი ფორმულირება ვეტოს კი არ იცავს, არამედ თანაბარ სტატუსს ითხოვს. კენია, სამხრეთ აფრიკა და ალჟირი სიტყვა „ვეტოს“ არ ახსენებენ და მუდმივი წევრობის „ყველა პრეროგატივას“ ან „სრულ უფლებამოსილებას“ ითხოვენ.[38][39][40] ეს სამი შემთხვევა ვეტოს გავრცელებად ჩაითვალა; მკაცრი წაკითხვით ვეტოს ნიშანი 25 ტექსტში რჩება.

მავრიკის ტექსტი ორ მიმართულებას აერთიანებს: თუ ვეტო შენარჩუნდება, ახალ მუდმივ წევრებს იგივე უფლებები უნდა ჰქონდეთ; ამავე დროს ის თავშეკავების ინიციატივასაც უჭერს მხარს.[41]

რუსეთის ტექსტი მეოთხე პოზიციას აჩვენებს, რომელიც ვეტოს ნიშანში არ ხვდება: ის საბჭოს გაფართოებას ითხოვს, ვეტოს წესის შეცვლას კი არა.[42] საბჭოს რეფორმის ნიშანი აქ დადებითია, ვეტოსი — ნული.

---

32. საფრანგეთი, Emmanuel Macron, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ფრანგულად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/fr_fr.pdf — გვ. 2 (უშიშროების საბჭო, ვეტო, 128 მხარდამჭერი), გვ. 6 (ახალი წესები, დიდი შვიდეული). ორიგინალი: “d'encadrement du droit de véto en cas d'atrocité de masse”; ორიგინალი: “nous voulons continuer, dans le cadre du G7”.

33. ესტონეთი, Alar Karis, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ee_en.pdf — გვ. 9. ორიგინალი: “permanent members to refrain from vetoing resolutions aimed at ending mass atrocities”.

34. ბარბადოსი, Mia Amor Mottley, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bb_en.pdf — გვ. 3 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (ვეტო), გვ. 15–17 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “joining 123 other Member States in supporting the Franco-Mexican initiative”; ორიგინალი: “that does not imperil our existence as human beings”; ორიგინალი: “cannot, on their own, address the underlying flaws of the international financial architecture”.

35. ლიბანი, Nawaf Salam, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი არაბულად, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/lb_ar.pdf — გვ. 12. ორიგინალი: “لا ندعو الى الغاء حق النقض”.

36. ნიგერია, Kashim Shettima, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ng_en.pdf — გვ. 3, პუნქტი 4 (უშიშროების საბჭო, ვეტო); გვ. 5, პუნქტი 10 (ხელოვნური ინტელექტი); გვ. 9, პუნქტი 21. ორიგინალი: “including the veto for as long as it exists”; ორიგინალი: “We refuse to surrender our technological future to paranoia.”; ორიგინალი: “We can deploy artificial intelligence to wage war or use it to transform healthcare”.

37. სიერა-ლეონე, Julius Maada Bio, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sl_en.pdf — გვ. 7 (უშიშროების საბჭო), გვ. 9 (საგადასახადო კონვენცია), გვ. 13, პუნქტები 71–73 (ხელოვნური ინტელექტი); პუნქტები 80–81 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “including the veto if it is retained”; ორიგინალი: “It can also widen inequality if infrastructure, knowledge and rule-making remain concentrated in a few countries.”

38. კენია, William Samoei Ruto, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ke_en.pdf — გვ. 10, პუნქტი 27 (საფინანსო არქიტექტურა); გვ. 15, პუნქტი 41 (მუდმივი წარმომადგენლობა). ორიგინალი: “with all the prerogatives and privileges of permanent membership”; ორიგინალი: “Reform of the international financial architecture must therefore begin with the cost and availability of capital.”

39. სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა, Ronald Ozzy Lamola, საერთაშორისო ურთიერთობებისა და თანამშრომლობის მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/za_en.pdf — გვ. 5 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (უშიშროების საბჭო). ორიგინალი: “with all the prerogatives of permanent membership”; ორიგინალი: “Africa must have a stake in shaping the rules that govern the development and deployment of Artificial Intelligence”.

40. ალჟირი, Ahmed Attaf, სახელმწიფო მინისტრი, 28 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი არაბულად, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/dz_ar.pdf — გვ. 4, პუნქტი 8. ორიგინალი: “بصلاحيات كاملة”.

41. მავრიკი, Dhananjay Ramful, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mu_en.pdf — გვ. 3. ორიგინალი: “in the event the veto is retained, any new permanent member must have the same rights as the original permanent members”.

42. რუსეთის ფედერაცია, Sergey Lavrov, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ინგლისური თარგმანის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ru_en.pdf — გვ. 5 (უშიშროების საბჭო, ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 6 (ევრაზიის არქიტექტურა). ორიგინალი: “We advocate solely for the expansion of representation by Asia, Africa and Latin America”; ორიგინალი: “support the candidacies of Brazil and India for permanent seats”; ორიგინალი: “China’s initiative to create the World Artificial Intelligence Cooperation Organisation, backed by Russia”. რუსული დედანი წაკითხული არ არის.

ორი დაკვირვება. პირველი: „ვეტოს რეფორმის მომხრეთა“ რიცხვი ერთ ბანაკს არ აღწერს — მასში ვეტოს გაუქმების მომხრეც შედის და მისი გავრცელების მომთხოვნიც. მეორე: ტექსტები ერთსა და იმავე ფაქტს სხვადასხვანაირად ასახელებენ. საფრანგეთის მიხედვით, ფრანგულ-მექსიკურ ინიციატივას 128 სახელმწიფო უჭერს მხარს; ბარბადოსი ამბობს, რომ 123 სახელმწიფოს უერთდება. ნაშრომი აღნუსხავს, რა წერია ტექსტში; რომელი რიცხვია სწორი, მას არ შეუმოწმებია.

5.2 საფინანსო არქიტექტურა: კაპიტალის ფასი, ვალი, დაუცველობა

ამ ნიშნის ქვეშ მოთხოვნები უფრო ერთგვაროვანია, ვიდრე ვეტოს შემთხვევაში, მაგრამ ინსტრუმენტები განსხვავდება. კენიის თქმით, საფინანსო არქიტექტურის რეფორმა კაპიტალის ფასითა და ხელმისაწვდომობით უნდა დაიწყოს.[43] განა ამბობს, რომ განვითარებადი ქვეყნები ინდუსტრიულებზე რვაჯერამდე მაღალი პროცენტით სესხულობენ.[44] ბარბადოსი სესხის ფასის უთანასწორობას ასახელებს და დასძენს, რომ ცალკეული მექანიზმები სისტემის ფუძემდებლურ ნაკლს ვერ გამოასწორებს.[45] წყნარი ოკეანის კუნძულოვანი სახელმწიფოები — ფიჯი, სამოა, ტონგა — სხვა ბერკეტს ითხოვენ: მრავალგანზომილებიანი დაუცველობის ინდექსი დაფინანსების გადაწყვეტილებებში უნდა ამოქმედდეს. სამოა ვალის რესტრუქტურიზაციის მყარ მექანიზმსაც ითხოვს.[46][47][48] ეგვიპტე უფრო წარმომადგენლობით საფინანსო ინსტიტუტებს ითხოვს.[49]

73 ასეთი ტექსტიდან 53 დებატების მესამე დღიდან გამოსულ სახელმწიფოებს ეკუთვნის. სწორედ ამ ნიშანმა შეცვალა სრული სურათი ყველაზე მეტად.

5.3 გაეროს რეფორმა: შემცირება თუ გაძლიერება

გაეროს სისტემის რეფორმის ნიშანი 151 ტექსტს აერთიანებს, მიმართულების მიუხედავად. შეერთებული შტატების ტექსტი დადებითად აფასებს გაეროს ბიუჯეტის 15%-ით შემცირებასა და ოთხი ათასზე მეტი პოზიციის გაუქმებას, სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წევრებს კი მის დატოვებას სთხოვს.[50] ჩინეთი რეფორმას მხარს უჭერს, მაგრამ აზუსტებს, რომ საქმე ბიუჯეტისა და

43. კენია, William Samoei Ruto, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ke_en.pdf — გვ. 10, პუნქტი 27 (საფინანსო არქიტექტურა); გვ. 15, პუნქტი 41 (მუდმივი წარმომადგენლობა). ორიგინალი: “with all the prerogatives and privileges of permanent membership”; ორიგინალი: “Reform of the international financial architecture must therefore begin with the cost and availability of capital.”
44. განა, John Dramani Mahama, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gh_en.pdf — გვ. 7 (სტრუქტურული გარდაქმნა), გვ. 8 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “But real repair demands structural transformation.”; ორიგინალი: “Developing nations borrow at interest rates up to eight times higher than industrialised nations.”
45. ბარბადოსი, Mia Amor Mottley, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bb_en.pdf — გვ. 3 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (ვეტო), გვ. 15–17 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “joining 123 other Member States in supporting the Franco-Mexican initiative”; ორიგინალი: “that does not imperil our existence as human beings”; ორიგინალი: “cannot, on their own, address the underlying flaws of the international financial architecture”.
46. ფიჯი, Ratu Naiqama Tawakecolati Lalabalavu, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/fj_en.pdf — გვ. 13. ორიგინალი: “The Multidimensional Vulnerability Index must move from adoption to application.”
47. სამოა, Mulipola Anarosa Ale Molioo, ვიცე-პრემიერი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/wc_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “starting with a robust mechanism for debt restructuring”.
48. ტონგა, Lord Fakafanua, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/to_en.pdf — გვ. 4 (დაუცველობის ინდექსი), გვ. 6 (ტექნოლოგია). ორიგინალი: “Tonga does not need to be first in artificial intelligence, quantum computing or every technology that follows.” დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.
49. ეგვიპტე, Moustafa Kamal Madbouly, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი არაბულად, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/eg_ar.pdf — გვ. 14 (საფინანსო ინსტიტუტები), გვ. 15–17 (ხელოვნური ინტელექტი). ამოცნობილ ტექსტში შეცდომებია; შინაარსი გადმოცემულია გვერდის გამოსახულების მიხედვით გაკეთებული თარგმანიდან.
50. ამერიკის შეერთებული შტატები, Donald Trump, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/united-states-america — ბიუჯეტის, სასამართლოსა და ხელოვნური ინტელექტის მონაკვეთები. ორიგინალი: “totally rejects any attempt to construct a globalist scheme to control for the artificial intelligence”; ორიგინალი: “These are the same people that are now saying that AI is going to kill us all”.

მანდატების უბრალო შემცირებით არ უნდა შემოიფარგლოს.[51] სინგაპურის თქმით, რეფორმა სტრატეგიული უნდა იყოს და არა მხოლოდ ფისკალური, მიზანი კი თავისთავად უფრო მცირე გაერო არ არის.[52]

სამივე ტექსტი ერთ მნიშვნელშია და ეს სწორია: ნიშანი მოთხოვნის არსებობას ზომავს და არა მის მიმართულებას. მაგრამ აქედან გამომდინარეობს, რომ 79,1% გაეროს გაძლიერების მომხრეთა წილად ვერ წაიკითხება.

5.4 მსოფლიო წესრიგის რეფორმა: ყველაზე ფართო ნიშანი

ეს ნიშანი 85 ტექსტშია და ყველაზე განსხვავებულ მოთხოვნებს აერთიანებს. ინდონეზიის თქმით, XXI საუკუნის მრავალმხრივი სისტემა უფრო წარმომადგენლობითი უნდა იყოს; ინდოეთი „რეფორმირებულ მრავალმხრივობაზე“ საუბრობს და გაეროს ორგანოებს არ ასახელებს.[53][54] განა სტრუქტურულ გარდაქმნას ითხოვს: უსამართლო სავაჭრო რეჟიმების, დისკრიმინაციული საკრედიტო რეიტინგებისა და ვალის ტვირთის მოშლას.[55] სიერა-ლეონე საერთაშორისო საგადასახადო თანამშრომლობის ჩარჩო კონვენციას უჭერს მხარს.[56] სინგაპური ახალი ტექნოლოგიებისთვის ახალ წესებსა და ინსტიტუტებს ითხოვს.[57] ჩინეთი გლობალური სამხრეთის წარმომადგენლობისა და ხმის გაზრდას მოითხოვს, რუსეთი კი ევრაზიის ახალი არქიტექტურის აგებაში მონაწილეობისკენ მოუწოდებს.[58][59] იმავე ნიშანშია შეერთებული შტატების მოწოდება სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს დატოვების შესახებ, რადგან ისიც საერთაშორისო არქიტექტურის სისტემურ ცვლილებას ითხოვს — ოღონდ საპირისპირო მიმართულებით.[60]

---

51. ჩინეთი, Han Zheng, ვიცე-პრეზიდენტი, 26 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ჩინურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cn_zh.pdf — გვ. 2. ორიგინალი: “中方支持联合国改革完善”; ორიგინალი: “不只简单做预算与授权的减法”; ორიგინალი: “真正扩大全球南方代表性和发言权”; ორიგინალი: “努力缩小数字鸿沟”. ჩინური ტექსტი მოდელმა წაიკითხა და თარგმნა.
52. სინგაპური, Vivian Balakrishnan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sg_en.pdf — გვ. 4, აბზაცი 7 (ახალი წესები და ინსტიტუტები); გვ. 8, აბზაცი 22 (რისკის კატეგორიები); გვ. 10–11, აბზაცი 30 (კონვენცია, ინსტიტუტი); გვ. 11, აბზაცი 33 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “First, the loss of control of autonomous systems.”; ორიგინალი: “reform must be strategic, not merely fiscal”.
53. ინდონეზია, Sugiono, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/id_en.pdf — გვ. 3–4. ორიგინალი: “A multilateral system fit for the twenty-first century must be more representative”.
54. ინდოეთი, Subrahmanyam Jaishankar, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/in_en.pdf — გვ. 2, აბზაცი 8; გვ. 4, აბზაცი 17; გვ. 5, აბზაცი 19. ორიგინალი: “Misuse of AI is sharpening bias, and diluting mutual respect.”; ორიგინალი: “the right of each nation, to shape its eco-system”; ორიგინალი: “reformed multilateralism”.
55. განა, John Dramani Mahama, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gh_en.pdf — გვ. 7 (სტრუქტურული გარდაქმნა), გვ. 8 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “But real repair demands structural transformation.”; ორიგინალი: “Developing nations borrow at interest rates up to eight times higher than industrialised nations.”
56. სიერა-ლეონე, Julius Maada Bio, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sl_en.pdf — გვ. 7 (უშიშროების საბჭო), გვ. 9 (საგადასახადო კონვენცია), გვ. 13, პუნქტები 71–73 (ხელოვნური ინტელექტი); პუნქტები 80–81 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “including the veto if it is retained”; ორიგინალი: “It can also widen inequality if infrastructure, knowledge and rule-making remain concentrated in a few countries.”
57. სინგაპური, Vivian Balakrishnan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sg_en.pdf — გვ. 4, აბზაცი 7 (ახალი წესები და ინსტიტუტები); გვ. 8, აბზაცი 22 (რისკის კატეგორიები); გვ. 10–11, აბზაცი 30 (კონვენცია, ინსტიტუტი); გვ. 11, აბზაცი 33 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “First, the loss of control of autonomous systems.”; ორიგინალი: “reform must be strategic, not merely fiscal”.
58. ჩინეთი, Han Zheng, ვიცე-პრეზიდენტი, 26 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ჩინურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cn_zh.pdf — გვ. 2. ორიგინალი: “中方支持联合国改革完善”; ორიგინალი: “不只简单做预算与授权的减法”; ორიგინალი: “真正扩大全球南方代表性和发言权”; ორიგინალი: “努力缩小数字鸿沟”. ჩინური ტექსტი მოდელმა წაიკითხა და თარგმნა.
59. რუსეთის ფედერაცია, Sergey Lavrov, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ინგლისური თარგმანის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ru_en.pdf — გვ. 5 (უშიშროების საბჭო, ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 6 (ევრაზიის არქიტექტურა). ორიგინალი: “We advocate solely for the expansion of representation by Asia, Africa and Latin America”; ორიგინალი: “support the candidacies of Brazil and India for permanent seats”; ორიგინალი: “China’s initiative to create the World Artificial Intelligence Cooperation Organisation, backed by Russia”. რუსული დედანი წაკითხული არ არის.
60. ამერიკის შეერთებული შტატები, Donald Trump, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/united-states-america — ბიუჯეტის, სასამართლოსა და ხელოვნური ინტელექტის მონაკვეთები. ორიგინალი: “totally rejects any attempt to construct a globalist scheme to control for the artificial intelligence”; ორიგინალი: “These are the same people that are now saying that AI is going to kill us all”.

ამ სიფართოვის გამო ნიშანი ყველაზე ნაკლებად მდგრადია. ოთხი შემთხვევა — ლიბანი, მავრიკი, კაბო-ვერდე, იამაიკა — ზღვრულია: ტექსტი უფრო სამართლიან წესრიგს ან მრავალმხრივობის რეფორმას ასახელებს, მაგრამ სისტემურ ცვლილებას არ აკონკრეტებს ან მხოლოდ გაეროს ორგანოებზე საუბრობს. მკაცრი წაკითხვით ნიშანი 81 ტექსტში რჩება.

5.5 კრიტიკა რეფორმის გარეშე, რეფორმა კრიტიკის გარეშე

ბრაზილიის ტექსტი გაეროს მკვეთრად აკრიტიკებს: ორგანიზაცია ვერ ასრულებს ერთ-ერთ უმთავრეს მისიას, მისი სანდოობა არასდროს ყოფილა ასე დაბალი, ვეტო კი წესდების თანდაყოლილ ნაკლად არის შეფასებული. კონკრეტულ ინსტიტუციურ ცვლილებას ტექსტი არ ითხოვს, ამიტომ რეფორმის ხუთივე ნიშანი ნულია.[61] ირანის ტექსტი ღაზას საერთაშორისო მექანიზმების მარცხის სიმბოლოდ ასახელებს და რეფორმაზე ასევე არაფერს ამბობს.[62] ასეთი 14 ტექსტია.

საპირისპირო შემთხვევაა მექსიკა: ის გენერალური მდივნის წამოწყებულ რეფორმას უჭერს მხარს და ამისთვის ნორვეგიასთან ერთად ჯგუფიც დააარსა, მაგრამ არსებულ წესრიგს არ აკრიტიკებს.[63] რეფორმის მხარდაჭერა უკმაყოფილების გამოხატვის გარეშეც შესაძლებელია; ასეთი 23 ტექსტია.

5.6 ხელოვნური ინტელექტი: უარყოფა, შერეული პოზიცია, დუმილი

უარყოფა. შეერთებული შტატების ტექსტი ხელოვნური ინტელექტის გლობალური კონტროლის ნებისმიერ სქემას უარყოფს, კატასტროფულ პროგნოზებს კი მოწინააღმდეგეებს მიაწერს.[64] არგენტინის ტექსტის მიხედვით, დისტოპიურ სცენარებს ეკონომიკური თვალსაზრისით აზრი არ აქვს და ისინი სახელმწიფო კონტროლის გასამართლებლად გამოიყენება; ქვეყანა პრევენციულ რეგულირებაზე უარს ამბობს.[65] ორივე ტექსტი რისკს განიხილავს და არ აღიარებს.

შერეული პოზიცია. ნიგერიის ტექსტი აცხადებს, რომ ტექნოლოგიურ მომავალს პარანოიას არ დაუთმობს, და შფოთვას სახელმწიფოთა ურთიერთუნდობლობით ხსნის. იქვე აღიარებს, რომ ხელოვნური ინტელექტი ომსაც შეიძლება მოხმარდეს.[66] ამიტომ რისკის აღიარება და სამხედრო რისკი დადებითია; ეგზისტენციური რისკი, რომელიც პირველმა შეფასებამ დაადასტურა, გადამოწმებისას მოიხსნა, რადგან ტექსტი შიშს უარყოფს და არ იზიარებს.

შესაძლებლობა რისკის გარეშე. 21 ტექსტი ხელოვნურ ინტელექტს მხოლოდ სარგებლის კუთხით ახსენებს. ჩინეთის ტექსტი ადამიანზე ორიენტირებულ განვითარებასა და ციფრული უფსკრულის შემცირებას ასახელებს, საფრთხეს კი არ ახსენებს.[67] სამხრეთ აფრიკა ითხოვს, რომ აფრიკას ჰქონდეს

---

61. ბრაზილია, Luiz Inácio Lula Da Silva, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/br_en.pdf — გვ. 1–2 (გაერო, ვეტო), გვ. 8 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “Its credibility has never been lower.”; ორიგინალი: “This inherent flaw in the UN Charter”. 24 სექტემბრის გამოცემაში პირველწყარო ავტომატური ტრანსკრიპტი იყო.

62. ირანი, Masoud Pezeshkian, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/iran-islamic-republic. ორიგინალი: “Gaza remains a symbol of the failure of international mechanisms to prevent civilian suffering”.

63. მექსიკა, Roberto Velasco Álvarez, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ესპანურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mx_es.pdf — გვ. 6. ორიგინალი: “México y Noruega fundamos el grupo UN80 Global en apoyo a la reforma emprendida por el Secretario General”.

64. ამერიკის შეერთებული შტატები, Donald Trump, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/united-states-america — ბიუჯეტის, სასამართლოსა და ხელოვნური ინტელექტის მონაკვეთები. ორიგინალი: “totally rejects any attempt to construct a globalist scheme to control for the artificial intelligence”; ორიგინალი: “These are the same people that are now saying that AI is going to kill us all”.

65. არგენტინა, Javier Gerardo Milei, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ესპანურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ar_es.pdf — გვ. 14 და 16. ორიგინალი: “LOS ESCENARIOS DISTÓPICOS A LOS QUE SE SUELE ALUDIR PARA INFUNDIR EL MIEDO Y PROPICIAR EL CONTROL DEL ESTADO CARECEN DE SENTIDO DESDE EL PUNTO DE VISTA ECONÓMICO”; ორიგინალი: “EL COMPROMISO DE NO REGULAR DE MANERA PREVENTIVA”.

66. ნიგერია, Kashim Shettima, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ng_en.pdf — გვ. 3, პუნქტი 4 (უშიშროების საბჭო, ვეტო); გვ. 5, პუნქტი 10 (ხელოვნური ინტელექტი); გვ. 9, პუნქტი 21. ორიგინალი: “including the veto for as long as it exists”; ორიგინალი: “We refuse to surrender our technological future to paranoia.”; ორიგინალი: “We can deploy artificial intelligence to wage war or use it to transform healthcare”.

67. ჩინეთი, Han Zheng, ვიცე-პრეზიდენტი, 26 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ჩინურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cn_zh.pdf — გვ. 2. ორიგინალი: “中方支持联合国改革完善”; ორიგინალი: “不只简单做预算与授权的减法”; ორიგინალი: “真正扩大全球南方代表性和发言权”; ორიგინალი: “努力缩小数字鸿沟”. ჩინური ტექსტი მოდელმა წაიკითხა და თარგმნა.

წილი წესების შემუშავებაში, მაგრამ რისკს არ ასახელებს.[68] ინდოეთის ტექსტში ორივე მხარეა: ხელოვნური ინტელექტის ბოროტად გამოყენება მიკერძოებას ამწვავებს, თავად ტექნოლოგია კი გარდამქმნელი ძალაა; ამასთან, ყოველ ერს აქვს უფლება, საკუთარი მოდელები და სტრატეგიები შეიმუშაოს.[69]

დუმილი. 58 ტექსტი ხელოვნურ ინტელექტს არ ახსენებს. მათ შორისაა კენია, რომლის ტექსტიც რეფორმის ხუთივე სახეობას ითხოვს, ინდონეზია, მექსიკა, შვედეთი, დანია, ირლანდია და ახალი ზელანდია. უხსენებლობა უარყოფა არ არის: ის არაფერს ამბობს იმაზე, მნიშვნელოვნად მიაჩნია თუ არა სახელმწიფოს ეს საკითხი.

ზოგადი ტექნოლოგია ხელოვნური ინტელექტი არ არის. ტონგის ტექსტი ხელოვნურ ინტელექტს კვანტურ გამოთვლებთან ერთად ერთხელ ასახელებს, უთანასწორობის საფრთხეს კი ციფრულ კავშირსა და ტექნოლოგიურ წინსვლას მიაწერს.[70] პირველმა შეფასებამ რისკი დაადასტურა, მეორემ — არა; საბოლოოდ რისკის ნიშნები ნულია, ხსენება და მმართველობის განხილვა — დადებითი.

5.7 იშვიათი კატეგორიები სახელებით

ადამიანური კონტროლის დაკარგვა 12 ტექსტშია. რვა შემთხვევა ცალსახაა. თურქეთის თქმით, ხელოვნური ინტელექტის კონტროლი სულ უფრო ძნელდება; ლიტვა წერს, რომ კონტროლი შეიძლება კაცობრიობას ხელიდან გაუსხლტეს; უკრაინის ტექსტი რეალურ შესაძლებლობად მიიჩნევს, რომ ბრძოლის ველზე გადაწყვეტილებებს მალე ხელოვნური ინტელექტიც მიიღებს; საბერძნეთს თავად ტექნოლოგიის შემქმნელთა გაფრთხილება მოჰყავს; ავსტრია ერთ-ერთ ყველაზე გადაუდებელ

68. სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა, Ronald Ozzy Lamola, საერთაშორისო ურთიერთობებისა და თანამშრომლობის მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/za_en.pdf — გვ. 5 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (უშიშროების საბჭო). ორიგინალი: “with all the prerogatives of permanent membership”; ორიგინალი: “Africa must have a stake in shaping the rules that govern the development and deployment of Artificial Intelligence”.

69. ინდოეთი, Subrahmanyam Jaishankar, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/in_en.pdf — გვ. 2, აბზაცი 8; გვ. 4, აბზაცი 17; გვ. 5, აბზაცი 19. ორიგინალი: “Misuse of AI is sharpening bias, and diluting mutual respect.”; ორიგინალი: “the right of each nation, to shape its eco-system”; ორიგინალი: “reformed multilateralism”.

70. ტონგა, Lord Fakafanua, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/to_en.pdf — გვ. 4 (დაუცველობის ინდექსი), გვ. 6 (ტექნოლოგია). ორიგინალი: “Tonga does not need to be first in artificial intelligence, quantum computing or every technology that follows.” დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.

საფრთხედ იარაღზე ადამიანური კონტროლის დაკარგვას ასახელებს; სინგაპური ამას რისკის პირველ კატეგორიად ასახელებს. ჯგუფში არიან ესვატინი და ნორვეგიაც.[71][72][73][74] ოთხი შემთხვევა — ჩეხეთი, ჩილე, მალტა, ალბანეთი — ზღვრულია.

მხოლოდ ნორმატიული ფორმულა — „ტექნოლოგია ადამიანის კონტროლის ქვეშ უნდა დარჩეს“ — საკმარისი არ არის. ზიმბაბვეს, ბარბადოსისა და ჰაიტის ტექსტებში პირველმა შეფასებამ ეს ნიშანი დაადასტურა, გადამოწმებამ კი მოხსნა: ტექსტები კონტროლის შენარჩუნებას მოითხოვენ, მაგრამ არ ამბობენ, რომ ის შეიძლება დაიკარგოს.

ეგზისტენციური რისკი ექვს ტექსტშია. ორი ცალსახაა: კოტ-დ’ივუარი ასახელებს კაცობრიობის განადგურების რეალურ რისკებს, რომლებიც ხელოვნური ინტელექტის უკონტროლო განვითარებას უკავშირდება; ლიხტენშტაინი — ადამიანის სახეობის მომავალს.[79][80] ოთხი ზღვრულია. გერმანიის ტექსტი ბირთვულ იარაღთან ანალოგიას ავლებს და ამბობს, რომ ტექნოლოგიას შეუძლია კაცობრიობის ბედიც კი განსაზღვროს; ბარბადოსი ითხოვს ჩარჩოს, რომელიც ადამიანების არსებობას საფრთხეში არ ჩააგდებს; მალტა — წესებს, რომ ხელოვნურმა ინტელექტმა კაცობრიობა გააძლიეროს

71. თურქეთი, Recep Tayyip Erdoğan, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/tr_en.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “artificial intelligence, which is becoming increasingly difficult to control”; ორიგინალი: “It is long overdue to establish a common international legal framework for artificial intelligence.”
72. ლიტვა, Gitanas Nausėda, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/lt_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “control of AI might slip out of humanity’s hands”.
73. უკრაინა, Volodymyr Zelenskyy, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ua_en.pdf — გვ. 9. ორიგინალი: “there is already a real possibility that AI – not only people – will begin to decide what happens on the battlefield”. დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.
74. საბერძნეთი, Kyriakos Mitsotakis, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gr_en.pdf — გვ. 14. ორიგინალი: “left unchecked AI could outrun our ability to control these systems”.
75. ავსტრია, Beate Meinl-Reisinger, ევროპულ და საერთაშორისო საქმეთა ფედერალური მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/at_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “one of the most urgent threats today is the loss of human control over weapons”; ორიგინალი: “Voluntary guidelines are not enough.”
76. სინგაპური, Vivian Balakrishnan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sg_en.pdf — გვ. 4, აბზაცი 7 (ახალი წესები და ინსტიტუტები); გვ. 8, აბზაცი 22 (რისკის კატეგორიები); გვ. 10–11, აბზაცი 30 (კონვენცია, ინსტიტუტი); გვ. 11, აბზაცი 33 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “First, the loss of control of autonomous systems.”; ორიგინალი: “reform must be strategic, not merely fiscal”.
77. ესვატინი, მეფე Mswati III, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sz_en.pdf — გვ. 11. ორიგინალი: “ADVANCING FASTER THAN OUR CURRENT CAPACITY TO GOVERN THEM WHILE RETAINING HUMAN AGENCY AND CONTROL”.
78. ნორვეგია, Espen Barth Eide, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/no_en.pdf — გვ. 6–7 (გაეროს რეფორმა, უშიშროების საბჭო), გვ. 8 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “We must control AI before it controls us”.
79. კოტ-დ’ივუარი, Tiémoko Meyliet Koné, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ფრანგულად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ci_fr.pdf — გვ. 3. ორიგინალი: “les risques réels de destruction de l’humanité, liés au développement incontrôlé de l’intelligence artificielle”.
80. ლიხტენშტაინი, Sabine Monauni, ვიცე-პრემიერი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/li_en.pdf — გვ. 10. ორიგინალი: “ultimately to the future of the human species”. დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.

და არ გაანადგუროს; ფილიპინების ტრანსკრიპტში ნათქვამია, რომ ხელოვნური ინტელექტი შეიძლება ეგზისტენციურ გამოწვევად იქცეს.[81][82][83][84] ტანზანიის ფორმულირება — „ჩვენი გადარჩენის“ საფრთხეები — უცნობად დარჩა: გაურკვეველია, კაცობრიობა იგულისხმება თუ სახელმწიფოები.[85]

5.8 პირდაპირი კავშირი: რას ითხოვენ და სად

27 ტექსტი ინსტიტუციურ ცვლილებას ხელოვნური ინტელექტის რისკით ასაბუთებს. ეს ცვლილება ყველგან ერთი და იგივე არ არის. ქვემოთ მაგალითებია და არა ყველა 27 ტექსტის დაჯგუფება.

სავალდებულო ინსტრუმენტი. ავსტრია ავტონომიურ იარაღზე იურიდიულად სავალდებულო ინსტრუმენტს ითხოვს და ნებაყოფლობით პრინციპებს არასაკმარისად მიიჩნევს.[86] ბაჰრეინი სავალდებულო საერთაშორისო ჩარჩოს მოთხოვნას განაახლებს და ასაბუთებს: დიალოგი პოზიციებს აახლოებს, მაგრამ ვალდებულებებს არ ქმნის.[87] თურქეთი გაეროს კონვენციის დაჩქარებას ითხოვს.[88] სინგაპური განსახილველად ასახელებს გაეროს ჩარჩო კონვენციას და საერთაშორისო ინსტიტუტს, რომელიც სტანდარტებს დაადგენდა და შესრულებას შეამოწმებდა; ფორმულირება პირობითია.[89]

წესები და კოდექსი გაეროს ეგიდით. თურქმენეთი გაეროს ეგიდით საერთაშორისო კოდექსის შემუშავებას სთავაზობს.[90] იტალიის თქმით, სწორედ გაეროს ამოცანაა საერთო წესების დადგენა, სანამ მათ მოვლენები ან ყველაზე ძლიერი მოთამაშეები დაადგენენ.[91]

---

81. გერმანია, Johann Wadephul, საგარეო საქმეთა ფედერალური მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/de_en.pdf — გვ. 2 (ბირთვული ანალოგია), გვ. 7–8 (ინსტიტუტები, უსაფრთხოების მოთხოვნები). ორიგინალი: “possibly even determine the fate of humanity”; ორიგინალი: “Our institutions have to catch up with reality.”

82. ბარბადოსი, Mia Amor Mottley, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bb_en.pdf — გვ. 3 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (ვეტო), გვ. 15–17 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “joining 123 other Member States in supporting the Franco-Mexican initiative”; ორიგინალი: “that does not imperil our existence as human beings”; ორიგინალი: “cannot, on their own, address the underlying flaws of the international financial architecture”.

83. მალტა, Robert Abela, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mt_en.pdf — გვ. 3–4. ორიგინალი: “can enhance and not destroy humanity”.

84. ფილიპინები, Ma. Theresa Lazaro, საგარეო საქმეთა მდივანი, 26 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/philippines. ორიგინალი: “it could deepen inequalities and become an existential challenge”.

85. ტანზანია, Deogratius Ndejembi, ვიცე-პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/tz_en.pdf — გვ. 3. ორიგინალი: “existential threats to our survival”.

86. ავსტრია, Beate Meinl-Reisinger, ევროპულ და საერთაშორისო საქმეთა ფედერალური მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/at_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “one of the most urgent threats today is the loss of human control over weapons”; ორიგინალი: “Voluntary guidelines are not enough.”

87. ბაჰრეინი, Abdullatif bin Rashid Al Zayani, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bh_en.pdf — გვ. 6–7. ორიგინალი: “Dialogue can bring positions closer, but it does not create obligations.”; ორიგინალი: “a safeguard adopted by a single state is no safeguard”.

88. თურქეთი, Recep Tayyip Erdoğan, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/tr_en.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “artificial intelligence, which is becoming increasingly difficult to control”; ორიგინალი: “It is long overdue to establish a common international legal framework for artificial intelligence.”

89. სინგაპური, Vivian Balakrishnan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sg_en.pdf — გვ. 4, აბზაცი 7 (ახალი წესები და ინსტიტუტები); გვ. 8, აბზაცი 22 (რისკის კატეგორიები); გვ. 10–11, აბზაცი 30 (კონვენცია, ინსტიტუტი); გვ. 11, აბზაცი 33 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “First, the loss of control of autonomous systems.”; ორიგინალი: “reform must be strategic, not merely fiscal”.

90. თურქმენეთი, Vepa Hajiyev, მუდმივი წარმომადგენელი, 28 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/tm_en.pdf — გვ. 3. ორიგინალი: “an International Code for the Peaceful Use of Artificial Intelligence in International Relations and Diplomacy”.

91. იტალია, Antonio Tajani, ვიცე-პრემიერი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/it_en.pdf — გვ. 10–11. ორიგინალი: “to establish common rules before events—or the strongest actors—impose their own”.

გაეროს რეფორმა, როგორც პასუხი. მონტენეგროს ტექსტში მსჯელობა ერთი ჯაჭვია: ხელოვნური ინტელექტი ისეთი სისწრაფით ქმნის რისკებს, რომ ეროვნული ჩარჩოები ვერ აუდის; პასუხი ნაკლები მრავალმხრივობა ვერ იქნება; ამიტომ ქვეყანა გაეროს რეფორმას უჭერს მხარს.[92] გერმანიის თქმით, ინსტიტუტები სინამდვილეს უნდა დაეწიოს.[93]

ვინ ადგენს წესებს. კონგოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიხედვით, ხელოვნური ინტელექტის მართვა რამდენიმე სახელმწიფოს ან კომპანიის პრივილეგია ვერ იქნება.[94] მალაიზია ამბობს, რომ წესებს ყველასთვის კომპანიებისა და ქვეყნების მცირე ჯგუფი არ უნდა ადგენდეს; ვანუატუ — რომ მცირე სახელმწიფოები სხვაგან მიღებული გადაწყვეტილებების უბრალო მომხმარებლები არ უნდა იყვნენ.[95][96] ეგვიპტის ტექსტი ამას რეფორმის საერთო ლოგიკას უკავშირებს: გასული საუკუნის დისბალანსები მომავალში არ უნდა განმეორდეს, ხელოვნურმა ინტელექტმა კი შეიძლება ძალაუფლების ახალი უფსკრული გააჩინოს.[97]

გაეროს გარეთ. საფრანგეთი უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ ახალ წესებს ითხოვს, მაგრამ მათზე მუშაობას დიდი შვიდეულის ფორმატში აგრძელებს.[98]

კავშირი რისკის გარეშე. შვეიცარია რეფორმას იმით ასაბუთებს, რომ ზოგ გარდაქმნას ცალკე სახელმწიფო ვერ მართავს; ბოტსვანა ინკლუზიურ საერთაშორისო ჩარჩოს ითხოვს და ტექნოლოგიას უთანასწორობის შემამცირებელ ხიდად ასახელებს; რუსეთი გაეროს განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობაზე საუბრობს და მხარს უჭერს ჩინეთის ინიციატივას ხელოვნური ინტელექტის მსოფლიო ორგანიზაციის შექმნის შესახებ.[99][100][101] სამივე ტექსტი ინსტიტუციურ ცვლილებას ხელოვნურ ინტელექტს უკავშირებს; რისკს არც ერთი ასახელებს მის საფუძვლად.

---

92. მონტენეგრო, Jakov Milatović, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/me_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “risks at a speed that national frameworks alone cannot adequately address”; ორიგინალი: “The answer cannot be less multilateralism.”

93. გერმანია, Johann Wadephul, საგარეო საქმეთა ფედერალური მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/de_en.pdf — გვ. 2 (ბირთვული ანალოგია), გვ. 7–8 (ინსტიტუტები, უსაფრთხოების მოთხოვნები). ორიგინალი: “possibly even determine the fate of humanity”; ორიგინალი: “Our institutions have to catch up with reality.”

94. კონგოს დემოკრატიული რესპუბლიკა, Judith Suminwa Tuluka, პრემიერ-მინისტრი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ფრანგულად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cd_fr.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “Sa gouvernance ne peut être l’apanage de quelques puissances ou entreprises”.

95. მალაიზია, Mohamad Haji Hasan, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/my_en.pdf — გვ. 5, პუნქტი 29 (ვეტო); გვ. 6, პუნქტები 40–47 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “it is the veto that must be abolished”; ორიგინალი: “a small number of companies or countries decide the rules for everyone else”.

96. ვანუატუ, Odo Tevi, მუდმივი წარმომადგენელი, 28 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/vu_en.pdf — გვ. 15–16. ორიგინალი: “not simply consumers of decisions made elsewhere”.

97. ეგვიპტე, Moustafa Kamal Madbouly, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი არაბულად, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/eg_ar.pdf — გვ. 14 (საფინანსო ინსტიტუტები), გვ. 15–17 (ხელოვნური ინტელექტი). ამოცნობილ ტექსტში შეცდომებია; შინაარსი გადმოცემულია გვერდის გამოსახულების მიხედვით გაკეთებული თარგმანიდან.

98. საფრანგეთი, Emmanuel Macron, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ფრანგულად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/fr_fr.pdf — გვ. 2 (უშიშროების საბჭო, ვეტო, 128 მხარდამჭერი), გვ. 6 (ახალი წესები, დიდი შვიდეული). ორიგინალი: “d'encadrement du droit de véto en cas d'atrocité de masse”; ორიგინალი: “nous voulons continuer, dans le cadre du G7”.

99. შვეიცარია, Guy Parmelin, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ch_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “no single state can manage all their consequences by itself”.

100. ბოტსვანა, Duma Gideon Boko, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bw_en.pdf — გვ. 13–14, პუნქტები 33–34. ორიგინალი: “an inclusive international framework on emerging technologies, including Artificial Intelligence”.

101. რუსეთის ფედერაცია, Sergey Lavrov, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; სამინისტროს ვებგვერდის ინგლისური თარგმანის ამონაბეჭდი, ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ru_en.pdf — გვ. 5 (უშიშროების საბჭო, ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 6 (ევრაზიის არქიტექტურა). ორიგინალი: “We advocate solely for the expansion of representation by Asia, Africa and Latin America”; ორიგინალი: “support the candidacies of Brazil and India for permanent seats”; ორიგინალი: “China’s initiative to create the World Artificial Intelligence Cooperation Organisation, backed by Russia”. რუსული დედანი წაკითხული არ არის.

ეს მაგალითები განსხვავებულ ინსტიტუციურ ადგილებს მიემართება. განსხვავება თავისთავად შეუთავსებლობა არ არის: სავალდებულო ინსტრუმენტი ავტონომიურ იარაღზე და სტანდარტები სამოქალაქო სისტემებისთვის ერთმანეთს არ გამორიცხავს. განხილულ მაგალითებს შორის რეალურ დაპირისპირებასთან ყველაზე ახლოსაა ერთი წყვილი: სავალდებულო საერთაშორისო ჩარჩოს მოთხოვნა და გლობალური კონტროლის ნებისმიერი სქემის უარყოფა.

5.9 თანაარსებობა კავშირის გარეშე

60 ტექსტი რეფორმასაც ითხოვს და რისკსაც აღიარებს, მაგრამ ერთს მეორით არ ასაბუთებს. იაპონია უშიშროების საბჭოს გადაუდებელ რეფორმას ითხოვს და ხელოვნური ინტელექტის რისკებსაც ასახელებს — ეროვნულ უსაფრთხოებასა და დეზინფორმაციას. რეფორმას ის ზოგადი გამოწვევებით ასაბუთებს, ხელოვნური ინტელექტის მართვას კი საკუთარ ინიციატივას, ჰიროსიმის პროცესს, უკავშირებს.[102] ნორვეგია გაეროს სტრუქტურულ ცვლილებასა და საბჭოს რეფორმას უჭერს მხარს და კონტროლის დაკარგვის რისკსაც აღიარებს, მაგრამ ინსტიტუციურ ცვლილებას ამ რისკიდან არ გამოჰყავს.[103] ნიგერიის ტექსტში მოძველებული ინსტიტუტების რეფორმა და ტექნოლოგიის პასუხისმგებლიანი წარმართვა ერთ ჩამონათვალში დგას; ეს თანაარსებობაა.[104]

სიერა-ლეონეს ტექსტი ზღვარზეა. ის ამბობს, რომ ხელოვნურმა ინტელექტმა შეიძლება უთანასწორობა გააღრმაოს, თუ ცოდნა და წესების შემუშავება რამდენიმე ქვეყანაში დარჩება, რამდენიმე აბზაცის შემდეგ კი „გარდაქმნის სამართლიანობიდან“ გაეროს რეფორმაზე გადადის.[105] ეს გარდაქმნა ხელოვნურ ინტელექტს გულისხმობს, კლიმატს თუ ორივეს, ტექსტიდან არ ჩანს. ამიტომ ორივე კავშირი უცნობია — არც დადასტურებული და არც უარყოფილი.

საბერძნეთისა და უკრაინის ტექსტები საპირისპირო მხრიდან აჩვენებს იმავეს. ორივე კონტროლის დაკარგვის რისკს ასახელებს, მაგრამ გაეროსა და მსოფლიო წესრიგის არც ერთ რეფორმას არ ითხოვს.[106][107] რისკის სიმწვავე ინსტიტუციურ მოთხოვნად ავტომატურად არ იქცევა.

6. კონკურენტული ახსნები

სამი რამ საჭიროებს ახსნას. რატომ არის რეფორმის მოთხოვნა ასე ხშირი? რატომ უკავშირდება ის ხელოვნური ინტელექტის რისკს ასე იშვიათად? და რატომ განსხვავდება დებატების პირველი ორი დღე მომდევნო ოთხისგან? ქვემოთ ჩამოთვლილი ახსნები ერთმანეთს არ გამორიცხავს. არც ერთი მათგანი ამ მონაცემებით დამტკიცებული არ არის; თითოეულთან მითითებულია, რას იწინასწარმეტყველებდა და რით შემოწმდებოდა.

---

102. იაპონია, Takaichi Sanae, პრემიერ-მინისტრი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/jp_en.pdf — გვ. 11 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 13 (უშიშროების საბჭო). ორიგინალი: “reform of the Security Council is urgently needed”; ორიგინალი: “they also pose challenges, including those related to national security”.

103. ნორვეგია, Espen Barth Eide, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/no_en.pdf — გვ. 6–7 (გაეროს რეფორმა, უშიშროების საბჭო), გვ. 8 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “We must control AI before it controls us”.

104. ნიგერია, Kashim Shettima, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ng_en.pdf — გვ. 3, პუნქტი 4 (უშიშროების საბჭო, ვეტო); გვ. 5, პუნქტი 10 (ხელოვნური ინტელექტი); გვ. 9, პუნქტი 21. ორიგინალი: “including the veto for as long as it exists”; ორიგინალი: “We refuse to surrender our technological future to paranoia.”; ორიგინალი: “We can deploy artificial intelligence to wage war or use it to transform healthcare”.

105. სიერა-ლეონე, Julius Maada Bio, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/sl_en.pdf — გვ. 7 (უშიშროების საბჭო), გვ. 9 (საგადასახადო კონვენცია), გვ. 13, პუნქტები 71–73 (ხელოვნური ინტელექტი); პუნქტები 80–81 (გაეროს რეფორმა). ორიგინალი: “including the veto if it is retained”; ორიგინალი: “It can also widen inequality if infrastructure, knowledge and rule-making remain concentrated in a few countries.”

106. საბერძნეთი, Kyriakos Mitsotakis, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gr_en.pdf — გვ. 14. ორიგინალი: “left unchecked AI could outrun our ability to control these systems”.

107. უკრაინა, Volodymyr Zelenskyy, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ua_en.pdf — გვ. 9. ორიგინალი: “there is already a real possibility that AI – not only people – will begin to decide what happens on the battlefield”. დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.

საერთო დღის წესრიგის ათვისება. სიხშირე შეიძლება თავად გაეროს ენას ასახავდეს და არა ეროვნულ პრიორიტეტებს. მომავლის პაქტი უკვე 2024 წელს ერთ დოკუმენტში აერთიანებდა უშიშროების საბჭოს რეფორმას, საფინანსო არქიტექტურის დაჩქარებულ რეფორმასა და ხელოვნური ინტელექტის საერთაშორისო მმართველობას; საბჭოს რეფორმის პარამეტრებში ის პირველ რიგში აფრიკის მიმართ ისტორიული უსამართლობის გამოსწორებას ასახელებს, ვეტოს კი რეფორმის საკვანძო ელემენტად მიიჩნევს.[108] ვეტო და რეგიონული წარმომადგენლობა 2008 წლიდან მთავრობათაშორისი მოლაპარაკებების ხუთ საკვანძო საკითხშია.[109] 81-ე სესიაზე იმავე სამ თემას ასახელებს გენერალური მდივნის გამოსვლაც და ასამბლეის თავმჯდომარის გახსნის სიტყვაც.[110][111] ეს ახსნა წინასწარმეტყველებს მაღალ სიხშირეს საერთო ლექსიკით და დაბალი კონკრეტულობით. ტექსტებში ეს ლექსიკა მართლაც მეორდება — „ისტორიული უსამართლობა“, „UN80“, ეზულვინის კონსენსუსი. ახსნა ვერ ხსნის, რატომ მიემართება მოთხოვნები საპირისპირო მიმართულებით.

წარმომადგენლობა და ლეგიტიმურობა. რეფორმის მოთხოვნა შეიძლება წარმომადგენლობის დეფიციტიდან მოდიოდეს. აფრიკული სახელმწიფოები საბჭოში მუდმივ ადგილებს ითხოვენ,[112] მცირე კუნძულოვანი სახელმწიფოები — საკუთარ ადგილს,[113] ხელოვნური ინტელექტის წესებში კი იმავე ლოგიკით ხმას მოითხოვენ.[114][115] ეს ახსნა წინასწარმეტყველებს, რომ საბჭოს რეფორმა მუდმივი ადგილის არმქონე რეგიონების ტექსტებში უფრო ხშირია, ხელოვნური ინტელექტის რისკებიდან კი უთანასწორობა ჭარბობს. მეორე ნაწილი მონაცემებს ეთანხმება: უთანასწორობის რისკი ყველაზე ხშირია. პირველი არ შემოწმებულა, რადგან ნაკრებში რეგიონული დაყოფა არ არის.

მატერიალური ინტერესი. მოთხოვნა შეიძლება იმას მიჰყვებოდეს, ვინ რას იხდის და ვინ რას იღებს. საფინანსო არქიტექტურის რეფორმას ის სახელმწიფოები ითხოვენ, რომლებიც ტექსტშივე ასახელებენ ვალის ტვირთსა და სესხის ფასს;[116][117] გაეროს ბიუჯეტის შემცირებას შეერთებული შტატები მიესალმება.

---

108. United Nations General Assembly, The Pact for the Future, A/RES/79/1, 22 September 2024, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/272/22/pdf/n2427222.pdf — Action 39, პუნქტი 67 (ა) და (ზ) (უშიშროების საბჭო, ვეტო); Action 47 (საფინანსო არქიტექტურა); Annex I, პუნქტები 50–56 (ხელოვნური ინტელექტის მმართველობა).
109. United Nations General Assembly, Decision 62/557, 15 September 2008, in A/62/49 (Vol. III), https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n08/639/82/pdf/n0863982.pdf — პუნქტი (e)(ii), ხუთი საკვანძო საკითხი.
110. António Guterres, Address to the General Assembly, New York, 22 September 2026, წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/unsg_en.pdf — გვ. 9 (უშიშროების საბჭო), გვ. 10 (საფინანსო არქიტექტურა), გვ. 17 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 20. ორიგინალი: “And by governing artificial intelligence before it governs us.” მიმართვა კოდირებული არ არის.
111. Khalilur Rahman, გენერალური ასამბლეის თავმჯდომარე, გახსნის სიტყვა, 22 სექტემბერი 2026, წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/pgaopening_en.pdf — გვ. 6 (უშიშროების საბჭო), გვ. 8 (საფინანსო არქიტექტურა), გვ. 13–14 (ხელოვნური ინტელექტი). ორიგინალი: “could affect human survival”. მიმართვა კოდირებული არ არის.
112. ნიგერია, Kashim Shettima, ვიცე-პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ng_en.pdf — გვ. 3, პუნქტი 4 (უშიშროების საბჭო, ვეტო); გვ. 5, პუნქტი 10 (ხელოვნური ინტელექტი); გვ. 9, პუნქტი 21. ორიგინალი: “including the veto for as long as it exists”; ორიგინალი: “We refuse to surrender our technological future to paranoia.”; ორიგინალი: “We can deploy artificial intelligence to wage war or use it to transform healthcare”.
113. მალდივები, Hussain Mohamed Latheef, ვიცე-პრეზიდენტი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/mv_en.pdf — გვ. 12. ორიგინალი: “SIDS must have a rotating seat.”; ორიგინალი: “And the veto must be abolished.”
114. ვანუატუ, Odo Tevi, მუდმივი წარმომადგენელი, 28 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/vu_en.pdf — გვ. 15–16. ორიგინალი: “not simply consumers of decisions made elsewhere”.
115. კონგოს დემოკრატიული რესპუბლიკა, Judith Suminwa Tuluka, პრემიერ-მინისტრი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი ფრანგულად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cd_fr.pdf — გვ. 5. ორიგინალი: “Sa gouvernance ne peut être l’apanage de quelques puissances ou entreprises”.
116. განა, John Dramani Mahama, პრეზიდენტი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/gh_en.pdf — გვ. 7 (სტრუქტურული გარდაქმნა), გვ. 8 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “But real repair demands structural transformation.”; ორიგინალი: “Developing nations borrow at interest rates up to eight times higher than industrialised nations.”
117. ბარბადოსი, Mia Amor Mottley, პრემიერ-მინისტრი, 24 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bb_en.pdf — გვ. 3 (ხელოვნური ინტელექტი), გვ. 7 (ვეტო), გვ. 15–17 (საფინანსო არქიტექტურა). ორიგინალი: “joining 123 other Member States in supporting the Franco-Mexican initiative”; ორიგინალი: “that does not imperil our existence as human beings”; ორიგინალი: “cannot, on their own, address the underlying flaws of the international financial architecture”.

[118] ეს ახსნა წინასწარმეტყველებს, რომ რისკის სახეობა და სასურველი ინსტრუმენტი სახელმწიფოს ეკონომიკურ და ტექნოლოგიურ მდგომარეობას მიჰყვება. შესამოწმებლად საჭიროა ნიშნების შეჯვარება საჯარო ეკონომიკურ კლასიფიკაციასთან; ეს არ გაკეთებულა.

ფუნქციური საჭიროება. რეფორმა შეიძლება პასუხი იყოს პრობლემაზე, რომელსაც ცალკე სახელმწიფო ვერ წყვეტს. ასე მსჯელობენ შვეიცარია და მონტენეგრო; ბაჰრეინის თქმით, დამცავი მექანიზმი, რომელსაც ერთი სახელმწიფო იღებს, დამცავი მექანიზმი არ არის.[119][120][121] გაეროს მრჩეველთა ორგანომ ჯერ კიდევ 2024 წელს დაასახელა ხელოვნური ინტელექტის გლობალური მმართველობის დეფიციტი.[122] ეს ახსნა წინასწარმეტყველებს, რომ ხელოვნურ ინტელექტთან დაკავშირებული რეფორმა ახალ წესებსა და ინსტრუმენტებს მიემართება და არა საბჭოს შემადგენლობას. განხილული მაგალითები ამას ეთანხმება; ყველა 27 ტექსტზე ეს არ შემოწმებულა.

ცალკე ლიანდაგები. პირდაპირი კავშირის სიმცირეს შეიძლება თავად ინსტიტუციური მოწყობა ხსნიდეს. ხელოვნური ინტელექტისთვის გაეროში უკვე არსებობს ცალკე მექანიზმები — სამეცნიერო პანელი და გლობალური დიალოგი, რომლებიც არასამხედრო სფეროთია შემოფარგლული.[123] სახელმწიფოს შეუძლია მათი მხარდაჭერა ისე, რომ ინსტიტუციური ცვლილება არ მოითხოვოს. ასეთ შემთხვევაში ტექსტი რისკს აღიარებს, მმართველობას განიხილავს და რეფორმას სხვა ადგილას, სხვა საფუძვლით ითხოვს. 60 ტექსტი, სადაც თანაარსებობა კავშირის გარეშეა, ამ სურათს შეესაბამება, თუმცა მოტივს ტექსტი არ ამბობს.

გამოსვლის რიგი. პირველი ორი დღისა და მომდევნო დღეების სხვაობა შეიძლება იმას ასახავდეს, ვინ როდის გამოდის. დებატების დახურვის ცნობის მიხედვით, ტრიბუნაზე 113 სახელმწიფოსა და მთავრობის მეთაური, ერთი მემკვიდრე პრინცი, 11 ვიცე-პრეზიდენტი, 7 ვიცე-პრემიერი და 48 მინისტრი გამოვიდა.[124] თუ პირველ დღეებში სხვა რანგის მომხსენებლები და სხვა ზომის სახელმწიფოები ჭარბობენ, თემების განაწილებაც სხვა იქნება. მომხსენებლის თანამდებობა ნაკრებში ჩაწერილია, მაგრამ მის მიხედვით ანალიზი არ ჩატარებულა.

წყაროსა და კოდირების კვალი. შედეგის ნაწილი შეიძლება გაზომვის თვისება იყოს. ავტომატური ჩანაწერი ფრაზებს კარგავს; მკაცრი წესი ხელოვნურ ინტელექტს მხოლოდ სახელდებით ცნობს; პირდაპირი კავშირის ზღვარი მოძრავია — 17-დან 27-მდე. ეს ახსნა ნაწილობრივ შემოწმდა: წყაროს შეუსაბამობების გამორიცხვა ძირითად სიხშირეებს თითქმის არ ცვლის, შვიდი ტექსტის PDF-ზე გადასვლას კი წყაროს შინაარსის გამო არც ერთი ნიშანი არ შეუცვლია. იშვიათი კატეგორიებისთვის ეს ახსნა ძალაში რჩება.

---

118. ამერიკის შეერთებული შტატები, Donald Trump, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; მხოლოდ არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტი, https://gadebate.un.org/en/81/united-states-america — ბიუჯეტის, სასამართლოსა და ხელოვნური ინტელექტის მონაკვეთები. ორიგინალი: “totally rejects any attempt to construct a globalist scheme to control for the artificial intelligence”; ორიგინალი: “These are the same people that are now saying that AI is going to kill us all”.
119. შვეიცარია, Guy Parmelin, პრეზიდენტი, 22 სექტემბერი 2026; ვებგვერდის ამონაბეჭდი ინგლისურად, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/ch_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “no single state can manage all their consequences by itself”.
120. მონტენეგრო, Jakov Milatović, პრეზიდენტი, 23 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/me_en.pdf — გვ. 4. ორიგინალი: “risks at a speed that national frameworks alone cannot adequately address”; ორიგინალი: “The answer cannot be less multilateralism.”
121. ბაჰრეინი, Abdullatif bin Rashid Al Zayani, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/bh_en.pdf — გვ. 6–7. ორიგინალი: “Dialogue can bring positions closer, but it does not create obligations.”; ორიგინალი: “a safeguard adopted by a single state is no safeguard”.
122. UN High-level Advisory Body on Artificial Intelligence, Governing AI for Humanity: Final Report, September 2024, https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/governing_ai_for_humanity_final_report_en.pdf — აღმასრულებელი რეზიუმე, პუნქტი v. გახსნილია ტექსტის მხოლოდ ნაწილი.
123. United Nations General Assembly, A/RES/79/325, 26 August 2025, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n25/228/17/pdf/n2522817.pdf — პრეამბულა (არასამხედრო სფერო), პუნქტი 1 (სამეცნიერო პანელი), პუნქტი 4 (გლობალური დიალოგი).
124. United Nations, Meetings Coverage and Press Releases, GA/12791, 28 September 2026, https://press.un.org/en/2026/ga12791.doc.htm — ასლი აღებულია 29 სექტემბერს. ორიგინალი: “the 194 delegations addressing the gathering”. ცნობას ახლავს შენიშვნა: “For information media. Not an official record.”

7. ნოოლოგიისა და ოპტიმალიზმის ინტერპრეტაცია

ეს თავი ემპირიული შედეგებისგან გამიჯნულია. აქ არაფერი ითვლება და არაფერი მტკიცდება: თავი აჩვენებს, რა კითხვებს სვამს ერთი ავტორის დოქტრინა ზემოთ აღწერილი სურათის მიმართ. ოთხი რამ ერთმანეთისგან გამოყოფილია: ავტორის დებულება, ჩვენი ინტერპრეტაცია, შესამოწმებელი ჰიპოთეზა და ნორმატიული წინადადება.

წყაროა ემზარ ხვიჩიას პოსტები და წიგნების მონაკვეთები, რომლებიც ამ გამოცემის მომზადებისას გაიხსნა. ისინი ადასტურებს, რას ამბობს ავტორი, და არა იმას, რომ ნათქვამი სწორია. „ნოოლოგია“ ავტორის მიერ შემოთავაზებული კვლევის სფეროს სახელია, „ოპტიმალიზმი“ — მისი პოლიტიკური დოქტრინისა. ავტორი ერებს ოთხ თვისებრივ ტიპად ყოფს და კონკრეტულ ერებს ასახელებს. ეს კვლევა არც ერთ სახელმწიფოს, ერსა თუ მომხსენებელს ტიპს არ მიაწერს და ავტორის ტიპოლოგიას კოდირებაში არ იყენებს.

7.1 ავტორის დებულებები

წესრიგი. ავტორის განმარტებით, ოპტიმალიზმი ოთხივე თვისებრივი ტიპის ერების ერთდროული აქტუალობის ინსტიტუციური უზრუნველყოფაა; განმარტება პიროვნების ფორმირების პროცესსაც მოიცავს.[125] განსხვავებები, მისი აზრით, უნდა აისახოს როგორც სახელმწიფოთა შიდა მოწყობაში, ისე მათ საერთაშორისო სტატუსსა და ფუნქციებში.[126] დოქტრინის არსს ის ასე აჯამებს: მომავლის გლობალიზმი განსხვავებული ტიპების თანაარსებობის ინსტიტუციურ უზრუნველყოფას მოითხოვს და არა ერთი მოდელის გავრცელებას.[127]

ინსტიტუტი. ავტორი კონკრეტულ პროექტს სთავაზობს: ოთხპალატიან უმაღლეს ორგანოს, რომელსაც 2017 წელს გაეროს მემკვიდრეს უწოდებს, 2025 წელს კი — რეფორმირებულ გაეროს.[128][129] ყოველ პალატას თავისი ფუნქცია აქვს: ერთი საერთაშორისო ბაზარსა და ფინანსურ ინსტრუმენტებს აწესრიგებს, მეორე საერთაშორისო ბუფერის როლს ასრულებს, მესამე ტერიტორიულ და საწარმოო-საპატენტო ექსკლუზიურ უფლებებს ანაწილებს, მეოთხე მთელის ინტერესს წარმოადგენს და სამეცნიერო-ტექნოლოგიურ კვლევას კურირებს.[130] 2004 წლის ტექსტში ძალის გამოყენება პალატებს შორისაა გაყოფილი: ერთს მხოლოდ აგრესიის შეკავების უფლება აქვს, მეორე საპასუხო ჩარევას

125. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 1250, 02.12.2019, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02Ck8ZGtfyKYsMfRV1ifqUfMEoZaEPngawbBa39SHRucRRyF4mabnjDPxaHU8MCm8l. ავტორის სიტყვებით: „ოთხივე თვისებრივი ტიპის ერების სინქრონულად აქტუალობის ინსტიტუციური უზრუნველყოფისა“.
126. ემზარ ხვიჩია, „ნოოლოგიის დიდი წიგნი“, „ოპტიმალური წესრიგი და თანამედროვეობა“, ნაწილი 1/6, მისამართი ცოდნის ბაზაში ND§3.3/1; გამოცემის წელი, გვერდი და ბმული მიღებულ ჩანაწერში არ არის. ავტორის სიტყვებით: „როგორც მათი სახელმწიფოების ინსტიტუციურ მოწყობაში, ასევე, მათი საერთაშორისო სტატუსისა და ფუნქციების განსაზღვრაში“.
127. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 1117, 19.07.2019, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid0UunCpgQt8JfSMwBRiJQ5WLbGqqsoZxx6gVkDMpCngjj8S6RS1ksotMGFzsAAAc9kl. ავტორის სიტყვებით: „მომავლის გლობალიზმი ოთხივე ტიპის ერების თანაარსებობის ინსტიტუციურ უზრუნველყოფას მოითხოვს“.
128. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 379, 29.11.2017, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02jAPdEgjyN55yrSZTAjdyszvY55kkszkrK57wSwfb82sBjqjm3UmGFByFAbv3EhyWl. ავტორის სიტყვებით: „გაეროს მემკვიდრე ოთხპალატიანი უმაღლესი მსოფლიო პოლიტიკური ინსტიტუტის“. პოსტი ერების ტიპოლოგიურ ჩამონათვალსაც შეიცავს; ნაშრომი მას არ იყენებს.
129. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3539, 26.11.2025, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid0zqfW56HgpJpyXGNVNmUBWJnbf9zKKRUyKZ7JLV8XyC6FmsjaMPRzLPE7fiURVpB8l. ავტორის სიტყვებით: „გაეროს რეფორმირებული ოთხპალატიანი ინსტიტუტის“.
130. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3141, 31.01.2025, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02YUqjiUrK3cfWxkrsE6Hncn9VDZRAHBsbDkAHPqLzfwe3gQECkoJBACB6LycuFfCLl. ავტორის სიტყვებით: „საერთაშორისო ბაზრისა და შესაბამისი ფინანსური ინსტრუმენტების ორგანიზაცია“; „საერთაშორისო ფუტურისტული სამეცნიერო-ტექნოლოგიური კვლევების კურირება“.

ახორციელებს, მესამე კი ასეთ მოქმედებას ვეტოს ადებს ან აკანონებს.[131] ავტორის მიხედვით, ახალი ინსტიტუტები მხოლოდ იმ ერების წარმომადგენლობით ყალიბდება, რომლებსაც ის განვითარების მეოთხე საფეხურზე მიიჩნევს; არსებული გაერო შეიძლება ფილიალად შენარჩუნდეს.[132]

ვეტო. ავტორი ვეტოს გაეროს ერთადერთ კონსტრუქციულ მახასიათებლად მიიჩნევს: მისი თქმით, ვეტო იცავს იმ გამოუსწორებელი შეცდომებისგან, რომლებიც განსხვავებების გაუთვალისწინებლობას მოჰყვება.[133]

ხელოვნური ინტელექტი. ავტორი საფრთხეს აღიარებს. მისი თქმით, ხელოვნური ინტელექტი პრინციპულად ახალ ინფორმაციას ვერ ქმნის; საფრთხე — კაცობრიობის არსებობისთვის ან, სულ მცირე, სტაგნაციისა — მაშინ ჩნდება, როცა ტექნოლოგიურ ინფრასტრუქტურაზე კონტროლი სულ უფრო მეტად ხელოვნურ ინტელექტს გადაეცემა.[134] ბიოლოგიური ინდივიდის უნარების იმიტაციით განვითარებას ის ცივილიზაციისთვის საარსებო საფრთხის წყაროდ მიიჩნევს.[135] ამავე დროს უარყოფს მოსაზრებას, რომ ხელოვნური ინტელექტი ადამიანს ზედმეტად აქცევს, და ამბობს, რომ კიბერნეტიკულ სისტემას ყოველთვის სჭირდება თანმხლები ერთეული — პიროვნება ან საზოგადოება.[136] გამოსავლად ის პროგრამების განსხვავებულ პარადიგმებზე აგებას და მათ შორის ინფორმაციის გადამისამართებას ასახელებს — ავტორის სიტყვებით, „პარადიგმათა ნოოტიპური დიფერენციაციის გათვალისწინებით“. ეს გამოსავალი იმავე თვისებრივ ტიპოლოგიას ეყრდნობა, რომელსაც ეს კვლევა არ იყენებს.[137] 2026 წლის პოსტში ავტორი ტექნოლოგიურ განვითარებას პირდაპირ უკავშირებს წესრიგს: დოქტრინის ამოქმედების გარეშე, მისი თქმით, ტექნოლოგიური განვითარება კაცობრიობისთვის საარსებო საფრთხეს შეიცავს.[138] ეს პოსტი ზოგადად ტექნოლოგიას ეხება და ხელოვნურ ინტელექტს სახელდებით არ ახსენებს.

პროგნოზი. ავტორი წერს, რომ დოქტრინის ამოქმედების გარეშე 2028 წლიდან გლობალური კოალიციების მონაწილეობით სამხედრო კონფლიქტებს ვერ ავიცილებთ.[139] სხვა პოსტში ის ამბობს, რომ მისი თეორიის ყველა პროგნოზი მართლდება.[140] ეს მტკიცება ჩვენ არ შეგვიმოწმებია.

---

131. ემზარ ხვიჩია, „ქართველი ერი და მსოფლიო ცივილიზაცია“, 2004, „გლობალური ცივილიზაციის ოპტიმალური პოლიტიკური სისტემა“, ნაწილი 4/9, მისამართი ცოდნის ბაზაში QM§2/4; გვერდი და ბმული მიღებულ ჩანაწერში არ არის. ავტორის სიტყვებით: „საერთაშორისო აგრესიის მხოლოდ შეკავების უფლება ეკუთვნის“; „ამგვარ აქციებზე ვეტოს დადება ან მისი შედეგების დაკანონება“.
132. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 640, 30.08.2018, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02VBixgHLv5JjNP3zfQdDp1tFwSv6pPtWB7mazrr4u5FXRx66nY7Y2rTVHVhcvGW1Al. ავტორის სიტყვებით: „ახალი წესრიგის ინსტიტუტები ჩამოყალიბდება მხოლოდ ნოოფილოგენეზის მეოთხე საფეხურის ერების წარმომადგენლობით“; „შესაძლებელია შენარჩუნდეს გაეროს თანამედროვე ინსტიტუტი, როგორც ფილიალი“.
133. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 2401, 26.12.2022, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid025s3hpoZHTCK6eRLMJMomw3xzQs9PZrneDPifo11rNWyCZ2oQJTynUbUgvWA54Z5bl. ავტორის სიტყვებით: „ვეტოს უფლება ერთადერთი კონსტრუქციული მახასიათებელია გაეროს ინსტიტუტისა“. პოსტის დასაწყისში მოყვანილი სხვისი ციტატა ავტორის პოზიცია არ არის.
134. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3134, 22.01.2025, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02PQLdDRGqNg6panfkN7cRtWKNY6vrzCV6yDgL2anEV74YaRP5Vxqwe2rjHvETUyFal. ავტორის სიტყვებით: „კაცობრიობისთვის საარსებო, ან სტაგნაციის ჩიხში მაინც გამომწყვდევის, საფრთხე“. მტკიცება, რომ ხელოვნური ინტელექტი ახალ ინფორმაციას ვერ ქმნის, დამოუკიდებლად შემოწმებული არ არის.
135. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3338, 24.07.2025, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid05r4krCfUXcAuYfmMGTdUcgVEQf7gYZwfyeRYPWGSNBUg2NMWdU4FFYjLw2Nd4ubpl. ავტორის სიტყვებით: „სტრატეგიულ პერსპექტივაში საარსებო საფრთხის წყაროა პიროვნების ფენომენისთვის, ცივილიზაციისთვის“.
136. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3084, 13.12.2024, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid0nAMzeHev1Tpt4NFibgFQY9AH7pp9oZEb8PAjE53ckXqffp62XVypbANXbzF3XwsBl. ავტორის სიტყვებით: „სინამდვილეში, ჯერჯერობით ასეთი პერსპექტივა არ ჩანს“; „თანმხლები ერთეული, რაც შეიძლება იყოს პიროვნება, საზოგადოება“.
137. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3134, 22.01.2025, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02PQLdDRGqNg6panfkN7cRtWKNY6vrzCV6yDgL2anEV74YaRP5Vxqwe2rjHvETUyFal. ავტორის სიტყვებით: „კაცობრიობისთვის საარსებო, ან სტაგნაციის ჩიხში მაინც გამომწყვდევის, საფრთხე“. მტკიცება, რომ ხელოვნური ინტელექტი ახალ ინფორმაციას ვერ ქმნის, დამოუკიდებლად შემოწმებული არ არის.
138. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 3613, 12.01.2026, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid02ECQDgpNtfpGzq9vWoidRMFNxU8eabLQdELA3XtiC88wYrhh8ZrHURWkMA18eBsRcl. ავტორის სიტყვებით: „ინიციირების გარეშე ტექნოლოგიური განვითარება კაცობრიობითვის საარსებო საფრთხის გენერაციის ასპექტის შემცველია“.
139. ემზარ ხვიჩია, „ნოოლოგიის დიდი წიგნი“, „დედამიწის ნოოსფეროს ისტორიის მაგისტრალური ხაზი“, ნაწილი 19/19, მისამართი ცოდნის ბაზაში ND§3.2/19; გამოცემის წელი, გვერდი და ბმული მიღებულ ჩანაწერში არ არის. ავტორის სიტყვებით: „ვერ ავიცილებთ სამხედრო კონფლიქტებს, გლობალური მასშტაბის საერთაშორისო კოალიციების მონაწილეობით“.
140. ემზარ ხვიჩია, პოსტი № 301, 11.06.2017, https://www.facebook.com/emzar.khvichia/posts/pfbid05Umcdv8XLTVF7TBK33EqJzAjNPoJRywkHC7BQM4yWv44RHsxjUdfxyWe5BtSmEhhl. ავტორის სიტყვებით: „2002 წელს გამოთქმული ყველა მისეული პროგნოზი ერთი მეორის მიყოლებით მართლდება“.

7.2 ჩვენი ინტერპრეტაცია

ემპირიული ნაწილის მთავარი დაკვირვება ის არის, რომ ერთი ნიშნის ქვეშ საპირისპირო მოთხოვნები თავსდება, პირდაპირი კავშირის ტექსტები კი სხვადასხვა ინსტიტუციურ ადგილს მიემართება. ეს სიხშირის საკითხი აღარ არის; ეს შეთავსების საკითხია. ავტორის დოქტრინა იმავე საკითხს მეორე მხრიდან სვამს: როგორ მოეწყოს განსხვავებული ფუნქციები ისე, რომ თანამშრომლობა ყველასგან ერთ მოდელს არ მოითხოვდეს. ამ აზრით დოქტრინა კვლევას კითხვას აძლევს და არა პასუხს.

სამი შეხვედრის წერტილი ჩანს, და სამივეგან განსხვავებაც.

რეფორმის ტიპები. სამი სფერო, რომლებსაც კვლევა ზომავს — უშიშროების საბჭო და ვეტო, საფინანსო არქიტექტურა, ტექნოლოგიის მმართველობა — ავტორის პროექტშიც ცალ-ცალკე ფუნქციადაა გამოყოფილი: ძალის გამოყენების შემოწმება, საერთაშორისო ბაზარი და ფინანსები, ტექნოლოგიურ კვლევაზე ზედამხედველობა. განაწილების პრინციპი კი სხვაა. კორპუსის ტექსტები წარმომადგენლობასა და თანასწორობას ითხოვენ — ადგილს, ხმას, ყველა წევრის თანაბარ მდგომარეობას. ავტორი ფუნქციებს თვისებრივი ტიპების მიხედვით ანაწილებს. კორპუსში არც ერთი სახელმწიფო ოთხპალატიან ორგანოს არ ითხოვს; ამიტომ რეფორმის მოთხოვნის სიხშირე ავტორის პროექტს არც ამყარებს და არც ასუსტებს.

ვეტო. კორპუსში სამი მიმართულება გამოჩნდა: გაუქმება, შეზღუდვა, გავრცელება. ავტორის პოზიცია არც ერთს ემთხვევა. ის ვეტოს დამცავ ფუნქციას აფასებს, საკუთარ პროექტში კი შეჩერების უფლებას ინარჩუნებს, ოღონდ ფუნქციურ ორგანოს აკუთვნებს და არა ხუთ სახელმწიფოს. აქედან რეფორმის დებატისთვის უფრო ზუსტი კითხვა გამოდის: არა „ვეტო იყოს თუ არა“, არამედ ვის აქვს უფლება, რომელი გადაწყვეტილება შეაჩეროს, რა საფუძვლით და ვინ ამოწმებს ამ შეჩერებას.

ხელოვნური ინტელექტი. კორპუსის 27 ტექსტის მსგავსად, ავტორიც ტექნოლოგიურ რისკს წესრიგის ცვლილებას უკავშირებს, თუმცა ამას ზოგადად ტექნოლოგიაზე ამბობს. საკუთრივ ხელოვნური ინტელექტისთვის მისი გამოსავალი ისეთია, რომელსაც არც ერთი სახელმწიფო არ ასახელებს: სახელმწიფოები ხელოვნური ინტელექტის შესახებ წესებს ითხოვენ, ავტორი — თავად სისტემების სხვაგვარ აგებულებას. ადამიანის ან საზოგადოების აუცილებელი თანხლება, რომელზეც ის წერს, შინაარსით ახლოსაა იმ 12 ტექსტთან, რომლებიც ადამიანური კონტროლის დაკარგვაზე წუხან.

7.3 შესამოწმებელი ჰიპოთეზები

ჰიპოთეზები ჩვენია. თითოეულს ახლავს შემოწმების გზა და პირობა, რომელიც მას დაასუსტებდა.

1. **ინსტიტუციური ადგილი.** ხელოვნურ ინტელექტთან დაკავშირებული რეფორმის მოთხოვნები სხვა ინსტიტუციურ ადგილს მიემართება, ვიდრე მის გარეშე გამოთქმული. შემოწმება: პირდაპირი კავშირის ყველა ტექსტისა და შესადარებელი ჯგუფის დაკოდვა მოთხოვნის ადგილის მიხედვით. ჰიპოთეზა სუსტდება, თუ განაწილება ერთნაირია.
2. **შეუთავსებლობის პირობა.** წინადადებები მხოლოდ მაშინ არის შეუთავსებელი, როცა ერთსა და იმავე გადაწყვეტილებას სხვადასხვა უფლებამოსილ ორგანოს აკუთვნებს. შემოწმება: პირდაპირი კავშირის ტექსტებისა და ორი უარმყოფელი ტექსტის წყვილური შედარება. ჰიპოთეზა სუსტდება, თუ წინააღმდეგობა იქაც ხშირია, სადაც გადაწყვეტილებები სხვადასხვაა.
3. **განსხვავებული აგენტები.** ავტორის წინადადებიდან უფრო ვიწრო დებულება გამოგვაქვს: ფუნქციურად განსხვავებული ხელოვნური აგენტების ჯგუფი ნაკლებ ერთობლივ შეცდომას უშვებს, ვიდრე ერთგვაროვანი ჯგუფი. შემოწმება: თანაბარი გამოთვლითი დანახარჯი, ძლიერი ერთაგენტიანი და ერთგვაროვანი შესადარებელი სისტემები; საზომები — ერთობლივი შეცდომის სიხშირე, ადამიანის შესწორების მიღება, უფლებამოსილი შეჩერება. უპირატესობის არქონა ჰიპოთეზას ასუსტებს; მისი აღმოჩენა დოქტრინას მთლიანად არ ადასტურებს.

4. **დათარიღებული პროგნოზი.** ავტორის პროგნოზი 2028 წლიდან მოსალოდნელ კოალიციურ კონფლიქტებზე შემოწმებადი მხოლოდ მაშინ გახდება, თუ წინასწარ ჩაიწერება, რა ითვლება ასეთ კონფლიქტად, რა ვადაში და ვინ აფასებს. ამის გარეშე ნებისმიერი შედეგი პროგნოზს მოერგება.

7.4 ნორმატიული წინადადება და მისი საზღვარი

ჩვენი წინადადება მოკრძალებულია. განსხვავებული ფუნქციების დაცული თანაარსებობა შეიძლება ინსტიტუციური პროექტების შესადარებელ კრიტერიუმად გამოდგეს: რომელი განსხვავება საჭიროებს დაცვას, სად არის საერთო გადაწყვეტილება აუცილებელი და როგორ მოწმდება უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება.

ამ კრიტერიუმს ვუმატებთ პირობებს, რომლებიც წყაროებიდან არ გამომდინარეობს: თანაბარ უფლებებს, დისკრიმინაციის დაუშვებლობას, გადაწყვეტილების დასაბუთების ვალდებულებასა და გასაჩივრების შესაძლებლობას. ეს პირობები ავტორის პროექტს ნაწილობრივ ეწინააღმდეგება: წევრობა, რომელიც განვითარების საფეხურს ან ერის ტიპს ეფუძნება, სუვერენულ თანასწორობასთან შეუთავსებელია. ამიტომ დოქტრინიდან ვიღებთ კითხვას და არა განაწილების პრინციპს. ფუნქციური განსხვავება ამ პირობების გარეშე პრივილეგიის გამართლებად შეიძლება იქცეს.

დოქტრინას ეს კვლევა არც ამტკიცებს და არც უარყოფს. ავტორის ტიპოლოგია არ შემოწმებულა; მისი ტექსტების ის ნაწილები, რომლებიც სხვა თემებს ეხება, გამოყენებული არ არის.

8. რას ნიშნავს ეს სიმპოზიუმისთვის

ეს თავი კვლევის ავტორების დასკვნებსა და წინადადებებს შეიცავს; არც ერთი მათგანი რომელიმე სახელმწიფოს პოზიცია არ არის.

რეფორმის მომხრეთა რაოდენობა არგუმენტი არ არის. 162 ტექსტი რომელიმე რეფორმას ითხოვს, მაგრამ ეს 162 ერთ პროექტს მხარს არ უჭერს. ინსტიტუციური მოდელის შეფასება უნდა დაიწყოს იმით, რომელ კონკრეტულ მოთხოვნებს პასუხობს ის და რომელი მოთხოვნების ერთდროული დაკმაყოფილება საჭიროებს დამატებით წესებს.

ნებისმიერმა მოდელმა სამ კითხვას უნდა უპასუხოს. ეს კითხვები კორპუსიდან მოდის და ნებისმიერ პროექტს ერთნაირად ეხება.

1. შეჩერების უფლება. ვის შეუძლია გადაწყვეტილების შეჩერება, რა საკითხზე, რა საფუძვლით, და ვინ ამოწმებს შეჩერებას? კორპუსში ვეტოს გაუქმების, შეზღუდვისა და გავრცელების მომხრეებიც არიან; მოდელი, რომელიც ამ სამიდან მხოლოდ ერთს ითვალისწინებს, დანარჩენ ორს დაკარგავს.
2. განაწილება. როგორ ნაწილდება დაფინანსება, ხმა და წვდომა? საფინანსო არქიტექტურის რეფორმას 73 ტექსტი ითხოვს, ხელოვნური ინტელექტის რისკებიდან კი ყველაზე ხშირად უთანასწორობა სახელდება. მოდელი, რომელიც მხოლოდ უსაფრთხოებას ეხება, ყველაზე გავრცელებულ წუხილს უპასუხოდ ტოვებს.
3. სავალდებულოობა. რა არის სავალდებულო, რა — ნებაყოფლობითი, და ვისთვის? კორპუსში ერთად არიან სახელმწიფოები, რომლებიც სავალდებულო საერთაშორისო ჩარჩოს ითხოვენ, და სახელმწიფოები, რომლებიც გლობალურ კონტროლს უარყოფენ. განსახილველია საფეხურებრივი მოწყობა: სავალდებულო წესები ვიწრო, მაღალი რისკის სფეროსთვის და სტანდარტები დანარჩენისთვის. ეს ჩვენი წინადადებაა განხილვისთვის და არა კორპუსში ნაპოვნი შეთანხმება.

ხელოვნური ინტელექტის რისკი რეფორმის საერთო არგუმენტად ჯერ არ ქცეულა. მმართველობას 101 ტექსტი განიხილავს, რისკს 94 აღიარებს, ინსტიტუციურ ცვლილებას ამ რისკით კი მხოლოდ 27 ასაბუთებს. ვინც გაეროს რეფორმის მამოძრავებლად ხელოვნურ ინტელექტს ასახელებს, უმცირესობის არგუმენტს იყენებს. ეს არგუმენტს არ აუფასურებს, მაგრამ მისი მხარდაჭერა მოსაპოვებელია და არა მოცემული.

რეფორმის დღის წესრიგი ხელოვნური ინტელექტის გარეშეც სრულია. 42 ტექსტი რეფორმას ითხოვს და ხელოვნურ ინტელექტს არ ახსენებს; მათგან 29 უშიშროების საბჭოს რეფორმას ითხოვს, 18 — საფინანსო არქიტექტურისას. მოდელი, რომელიც ამ სახელმწიფოთა მხარდაჭერას ეძებს, მხოლოდ ტექნოლოგიურ არგუმენტს ვერ დაეყრდნობა.

სადისკუსიო კითხვები

1. სამი კითხვიდან — შეჩერების უფლება, განაწილება, სავალდებულოობა — რომელს პასუხობს შემოთავაზებული მოდელი და რომელს ტოვებს ღიად?
2. შეიძლება თუ არა ერთ ინსტიტუტში თანაარსებობდეს სახელმწიფო, რომელიც სავალდებულო წესებს ითხოვს, და სახელმწიფო, რომელიც მათ უარყოფს? რა მინიმალურ წესზე შეთანხმდებოდა ორივე?
3. წარმომადგენლობა ხელოვნური ინტელექტის მმართველობის წინაპირობაა თუ ცალკე საკითხი?
4. რომელი რისკი უნდა იყოს ინსტიტუტისთვის პირველი, როცა უთანასწორობას 54 ტექსტი ასახელებს, სამხედრო რისკს — 33, კაცობრიობის გადარჩენას კი ექვსი?
5. რა ჩაითვლება მტკიცებულებად, რომ საერთო წუხილი საერთო გადაწყვეტილებად იქცა: პირდაპირი კავშირის წილის ზრდა მომდევნო სესიაზე თუ მოთხოვნების დაახლოება ერთ ინსტიტუციურ ადგილთან?
6. კრიტიკა რეფორმის მოთხოვნის გარეშე რეფორმის რეზერვია თუ ინსტიტუტისადმი უნდობლობის ნიშანი?

9. შეზღუდვები

ტექსტი წარმოთქმა არ არის. არც ერთი გამოსვლა ვიდეოჩანაწერს არ შედარებია. წარმოდგენილი ტექსტი წინასწარ მომზადებული ვერსიაა; ორ შემთხვევაში ავტომატური ტრანსკრიპტი მისგან განსხვავდება; რეალური წარმოთქმა ვიდეოთი არ გადამოწმებულა. 13 ტექსტი არაოფიციალური ავტომატური ტრანსკრიპტია, 20 — ოპტიკური ამოცნობით აღდგენილი დოკუმენტი, რომელშიც ამოცნობის შეცდომები დარჩენილია. 21 შემთხვევაში არსებობს სხვა ენობრივი ვერსია, რომელიც არ წაგვიკითხავს; მათ შორისაა თარგმანები, რომლებიც დედანს შეიძლება ზუსტად არ მისდევდეს. კუბის ხელოვნური ინტელექტის ნიშნები ინგლისური თარგმანის ორაზროვან წინადადებას ეყრდნობა; ესპანური დედანი არ შემოწმებულა.[141]

შეფასება მანქანურია. კოდირება და მისი გადამოწმება ენობრივმა მოდელებმა შეასრულეს. 130 ახლად შეფასებული ტექსტიდან ორჯერ მხოლოდ 24 შეფასდა; 101 ტექსტის ნიშნები ერთ შეფასებას ეყრდნობა. ორი მოდელის დამთხვევა სისწორეს არ ამტკიცებს. მსოფლიო წესრიგის რეფორმის ნიშანი არამდგრადია. იშვიათი კატეგორიები ზღვრულ გადაწყვეტილებებზე დგას. ერთი შეუსაბამობა ცნობილია და გაუსწორებელია: სენტ-ლუსიის ტექსტში პირადი ცხოვრების დაცვის მოთხოვნა უფლებრივ რისკად არ ჩაითვალა, მსგავსი ფორმულირება სხვა ტექსტებში კი ჩაითვალა.[142]

---

141. კუბა, Bruno Eduardo Rodríguez Parrilla, საგარეო საქმეთა მინისტრი, 26 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ინგლისური ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/cu_en.pdf — გვ. 9. ორიგინალი: “It is necessary to promote a governance that makes a more intensive use of the new ICTs”.

142. სენტ-ლუსია, Philip J. Pierre, პრემიერ-მინისტრი, 25 სექტემბერი 2026; წარმოდგენილი ტექსტი, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/lc_en.pdf — გვ. 8. ორიგინალი: “strong global standards on data protection, privacy and artificial intelligence”. დოკუმენტის თარიღი განრიგს არ ემთხვევა.

191 გამოსვლა 193 წევრი არ არის. ავღანეთი და მიანმარი საბოლოო განრიგში არ არიან; მიზეზი დაუდგენელია. ხუთი უჯრა უცნობია: ბულგარეთის წესრიგის კრიტიკა, სერბეთის საინფორმაციო რისკი, ტანზანიის ეგზისტენციური რისკი და სიერა-ლეონეს ორივე პირდაპირი კავშირი — ყველა 24 სექტემბრის გამოცემიდანაა გადმოტანილი. უცნობი არსად ჩათვლილა ნულად.

რა არ გაზომილა. ნიშანი ზომავს, ახსენებს თუ არა ტექსტი თემას, და არა იმას, რამდენ ადგილს უთმობს. მოთხოვნის მიმართულება, ინსტიტუციური ადგილი და წინადადებების ურთიერთშესაბამისობა არ დაკოდილა; მე-5 თავის დაჯგუფებები მაგალითებია და არა სრული კლასიფიკაცია. სახელმწიფოთა ქცევა — ხმის მიცემა, შენატანები, მოლაპარაკებები — კვლევის მიღმაა. პასუხის უფლებით გაკეთებული განცხადებები შეფასებული არ არის.

რიცხვები აღწერს და არ განაზოგადებს. 191 ტექსტი საბოლოო განრიგის სრული ჩარჩოა და არა შერჩევა, ამიტომ ნაშრომში ნდობის ინტერვალები და მნიშვნელოვნების ტესტები არ არის. გაყინულ სტატისტიკაში ჩაწერილი ინტერვალები მხოლოდ მცირე რიცხვების სიმყიფეს აჩვენებს. მიზეზობრივი დასკვნა არც ერთი მაჩვენებლიდან არ გამოდის.

თეორიული წყაროები. ავტორის ტექსტები ცოდნის ბაზიდანაა მიღებული; ფეისბუქის ბმულების ამჟამინდელი ხელმისაწვდომობა არ შემოწმებულა, წიგნის მონაკვეთებს კი გვერდის ნომერი არ ახლავს. ბაზა ავტორის ყველა პოსტს არ მოიცავს.

ტექსტი და მისი შემოწმება. ნაშრომი Claude Fable 5.1-მა დაწერა. გამოქვეყნებამდე მისი შინაარსი დამოუკიდებლად შეამოწმა Claude Opus 5.5-მა: რიცხვები გაყინული მონაცემებიდან ხელახლა დაითვალა, გამოსვლების ციტატები პირველწყაროებს შეადარა, თეორიული ციტატები კი ცოდნის ბაზის შენახულ პასუხებს. ესეც მოდელის შემოწმებაა და არა ადამიანის რეცენზია. შემოწმებამ მხოლოდ მცირე ფაქტობრივი და რედაქციული შესწორებები მოითხოვა; თითოეული ჩაწერილია ფაილში `qa/FINAL-CONTENT-CLOSURE.md`.

10. დასკვნა

81-ე სესიის ზოგადი დებატების 191 ტექსტში გაეროსა და მსოფლიო წესრიგის რეფორმის მოთხოვნა წესია: მას 162 ტექსტი შეიცავს. ხელოვნური ინტელექტი 133 ტექსტში სახელდება, მის რისკს 94 აღიარებს. ეს სამი სიხშირე ერთ არგუმენტად იშვიათად იკვრება: რეფორმასა და რისკს 88 ტექსტი ერთად შეიცავს, ერთს მეორით კი მხოლოდ 27 ასაბუთებს.

სრულმა დებატებმა შუალედური სურათი ორი მიმართულებით შეასწორა. დებატების მეორე ნახევარში გამოსულმა სახელმწიფოებმა წინ წამოსწიეს ის, რაც პირველ ორ დღეს ნაკლებად ჩანდა: ვალი, დაფინანსება, ძალაუფლების განაწილება. ხელოვნური ინტელექტის რისკით დასაბუთებული რეფორმა კი უფრო იშვიათი აღმოჩნდა, ვიდრე პირველი ორი დღე აჩვენებდა. ძველი ტექსტების ხელახალ შეფასებას ამ ცვლილებაში თითქმის არავითარი წილი არ აქვს.

ერთი რამ ახლა უფრო მკაფიოდ ჩანს, ვიდრე 24 სექტემბერს. ნიშანი, რომელიც „რეფორმის მოთხოვნას“ ითვლის, საპირისპირო მოთხოვნებს აერთიანებს: ვეტოს გაუქმებასა და მის გავრცელებას, გაეროს შემცირებასა და მის გაძლიერებას, სავალდებულო წესებსა და მათ უარყოფას. ამიტომ კვლევის თეზისი ასეთია: სიხშირე ადგენს, რომ თემა დიპლომატიურ დღის წესრიგშია; საერთო მოდელს, შეთანხმებულ მოქმედებას ან პოზიციის სისწორეს ის ვერ ადგენს.

ინსტიტუციური პროექტისთვის აქედან პრაქტიკული დასკვნა გამოდის. მისი ძალა იმით არ განისაზღვრება, რამდენი სახელმწიფო ამბობს სიტყვა „რეფორმას“, არამედ იმით, როგორ პასუხობს ის სამ კითხვას: ვის აქვს შეჩერების უფლება, როგორ ნაწილდება რესურსი და ხმა, რა არის სავალდებულო. ოპტიმალიზმის დოქტრინა ამავე კითხვებს განსხვავებული ფუნქციების თანაარსებობის ჭრილში სვამს. ეს სასარგებლო კითხვაა; პასუხი კი ცალკე ინსტიტუციურ და ემპირიულ შემოწმებას მოითხოვს, რომელსაც ეს კვლევა ვერ ჩაანაცვლებს.

ბიბლიოგრაფია

მონაცემები

- გაყინული მონაცემთა ნაკრები, დასრულებული ზოგადი დებატების გამოცემა, 29 სექტემბერი 2026, საქაღალდე `data/`: `countries-191` (191 გამოსვლის ნიშნები და წყაროს აღწერა), `evidence` (901 მონაკვეთი), `member-status-193`, `observers-3`, `source-register`, `missingness-register`, `previous-edition-70-codes`, `expected-statistics.json`, `reproduce_statistics.py`. თითოეული ფაილის საკონტროლო ჯამი ჩაწერილია `analysis/FROZEN-HASHES.json`-ში.
- ნიშნების განმარტებები: `coding/CODEBOOK.md`; მათი გამოყენება და ზღვრული გადაწყვეტილებები — მეთოდოლოგიის დოკუმენტი.

გაეროს დოკუმენტები და გვერდები

- United Nations, General Debate of the 81st session of the General Assembly, ყოველდღიური განრიგი და გამოსვლების გვერდები, 22–28 სექტემბერი 2026. https://gadebate.un.org/en
- United Nations, Meetings Coverage and Press Releases, African Leaders Urge Stronger Role for Their Continent in United Nations Decision-Making, as General Assembly Concludes High-Level Debate, GA/12791, 28 September 2026. https://press.un.org/en/2026/ga12791.doc.htm
- United Nations, Dag Hammarskjöld Library, UN Membership: Current UN Member States. https://research.un.org/en/unmembers/currentmembers
- António Guterres, Address to the General Assembly, New York, 22 September 2026. https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/unsg_en.pdf
- Khalilur Rahman, President of the General Assembly, გახსნის სიტყვა, 22 სექტემბერი 2026. https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/81/pgaopening_en.pdf
- United Nations General Assembly, The Pact for the Future, including Annex I: Global Digital Compact, A/RES/79/1, 22 September 2024. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/272/22/pdf/n2427222.pdf
- United Nations General Assembly, A/RES/79/325, Terms of reference and modalities for the establishment and functioning of the Independent International Scientific Panel on Artificial Intelligence and the Global Dialogue on Artificial Intelligence Governance, 26 August 2025. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n25/228/17/pdf/n2522817.pdf
- United Nations General Assembly, Decision 62/557, 15 September 2008, in A/62/49 (Vol. III). https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n08/639/82/pdf/n0863982.pdf
- UN High-level Advisory Body on Artificial Intelligence, Governing AI for Humanity: Final Report, September 2024. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/governing_ai_for_humanity_final_report_en.pdf

გამოსვლები

191 წევრი სახელმწიფოსა და სამი დამკვირვებლის გამოსვლის გვერდისა და დოკუმენტის ბმული მოცემულია წყაროთა რეესტრში (`source-register`). ნაშრომში დასახელებული გამოსვლების ბმულები და გვერდები სქოლიოებშია.

თეორიული წყაროები

- ემზარ ხვიჩია, ფეისბუქის პოსტები 2014–2026 წლებისა; ნაშრომში გამოყენებული პოსტების ნომრები, თარიღები და ბმულები სქოლიოებშია.

- ემზარ ხვიჩია, „ნოოლოგიის დიდი წიგნი“, ნაწილები „ოპტიმალური წესრიგი და თანამედროვეობა“ და „დედამიწის ნოოსფეროს ისტორიის მაგისტრალური ხაზი“. გამოცემის წელი და გვერდები მიღებულ ჩანაწერში მითითებული არ არის.
- ემზარ ხვიჩია, „ქართველი ერი და მსოფლიო ცივილიზაცია“, 2004, ნაწილი „გლობალური ცივილიზაციის ოპტიმალური პოლიტიკური სისტემა“.

ლიტერატურა

- Alexander Baturo, Niheer Dasandi, Slava J. Mikhaylov, Understanding State Preferences With Text As Data: Introducing the UN General Debate Corpus, ავტორთა ხელნაწერი, 28 April 2017. https://repository.essex.ac.uk/19577/1/UNGDC_RAP_Final.pdf

სქოლიოები

გამოსვლების სქოლიოებში მომხსენებელი და თარიღი განრიგის მიხედვითაა მითითებული. „ორიგინალი“ აღნიშნავს პირველწყაროს სიტყვასიტყვით მონაკვეთს. გაეროს რეზოლუციები, გადაწყვეტილება, მრჩეველთა ორგანოს ანგარიში და ლიტერატურა 24 სექტემბერს გაიხსნა; შენახული ასლები 29 სექტემბერს ხელახლა გადაიკითხა. გამოსვლებისა და გაეროს მიმართვების ტექსტები წაკითხულია 29 სექტემბერს ჩამოტვირთული ასლებიდან.